

عارف بالله محمد اسعد دهده افندی قدس الله سره

حضرتلری

(اسعدنامه)

احمد عونى قونوق

Hazırlayanlar
Duygu Kara-Mine Kara

2020

Önsöz

Hüseyin Vassâf Bey'in, Es'adnâme isimli biyografi niteliğinde ki eserinin bir parçasının ele alındığı bu çalışma; Ahmed Avnî Konuk'un Hüseyin Vassâf Bey'e gönderdiği mektuplardan oluşmaktadır.

Eser, iki kısmı müctemildir. İlk kısımda Avnî Bey, mürşidini genel olarak tanıtmış, ve bazı menkıbelerinden bahsetmiş, ikinci kısımda ise Vassâf Bey'in ricası üzerine bazı menkıbelerle birlikte Cemâl Bey'in kendisine gönderdiği mektubu eklemiştir. Es'adnâme'de Avnî Bey'in anlattığı kısımlar Vassaf Bey'in gönderdiği teşekkür mektûbuyla birlikte 47 sayfa tutmaktadır. Avnî Bey'in yazdıklarının ele alınması nedeniyle Es'adnâme isimli eserin diğer kısımları hariç tutulmuştur.

Ragıp Paşa Kütüphanesi (Yeni eserler kısmı)'nda 3287/1293 numarayla kayıtlı nüshanın Milli Kütüphane'de bulunan mikrofilminden (A-1569) faydalanılarak rika metin matbu metne çevrilmiştir.

Eserin rika halinde ki sayfa numaraları, elyazması nüshayla karşılaştırma yapılırken kolay olması açısından sayfa başlangıcında (') (') vb. şeklinde yazılmıştır. Belirtilen sayfa numaraları el yazısıyla olduğundan sayfa uzunlukları matbu metinde değişiklik gösterebilmektedir.

Hüseyin Vassâf Bey'in rika metinde aynı kelimeyi farklı şekillerde yazdığı olmuştur. Örneğin; (هدهد) bu şekilde yazılan kelimeler olduğu gibi alınmamış, Osmanlı Türkçesi sözlüğünde ki kullanımı dikkate alınarak aynı kelime için tek yazım şekli kullanılmaya çalışılmıştır. Silinmesinden dolayı okunamayan bazı kelimeler ve cümleler olmuş, konu bütünlüğünü bozmaması nedeniyle cümlelerde okunamayan kelimelerin galebe etmesi durumunda muhtevaya eklenmemiştir.

Dikkatimizden kaçan ve hatamızdan kaynaklanan, yanlış okunmuş kelimeler, kullanılması gereken harf yerine benzer harf (د، ذ) kullanımı vb. hatalara rastlanılabilir. Bu yanlışlıklar, tesadüf edildikçe düzeltilecektir.

محمد اسعد دوده افندی قدس الله سره حضرتلری

صاحب مقام استقامت، نمونه علو همت، شمع عالم توفیق، رکن کعبه تحقیق اولان او مرد میدان مجاهده ورع و تقوی و زهد و معرفتده یکنه زمان ایدی. طریقتده صاحب تمکین، ولایتده صاحب مقام، فراستده حب عدیل و علم معارف و حقایق ده مثالی نایاب ایدی. ۱۲۵۹ هجری، ۱۲۵۷ رومی سنه سنده سلانیکده قاضی عبدالله محلسنده تولد ایتمشدر. پدرلری تجارندن رجب افندی نامنده بر ذات ایدی. تحصیل ابتدائی پی و از جمله لسان فارسی پی سلانیکده صورت خصوصیهده بر معلمدن تدریس ایدوب اون آلتی یاشنده ایکن او وقتک تشکیلاتنه کوره سلانیکده موجود اولان مالیه قلمنه ملازمت دوام ایتمشلر، بش سنه صوکره ۱۲۸۰ تاریخنده علوم دینییه تحصیلی املیه درسعاده کلوب فاتح جوارنده یکی حمام جاده سنده کائن چایرلی مدرسه سنه کیرمشلردر. و علوم عربی پی مدرسیندن خواجه شوکت و کبولیلی خواجه عادل افندیلرک حلقه تدریسینده بالتحصیل اجازت آلمشلردر. [بو معلوماتی بالذات فقیره سجل ورقه لری املا ایتدیردکری اثناده ضبط ایتمش ایدیم]

کندیلری سلانیکده متأهل اولدقلرندن بعده حرم عالیلری استانبوله کیر ایهده حقوق زوجینه عائد وظیفه شرعیه نک ایفاسنده کی عجزلرینی بالبیان تکرار سلانیکه عودت ایتمسی امر ایتمشلر و حرم علیلری ایه هر بر حاله راضی اولوب محضا کندیلریله تشریک حیات ارزوسنده اولدیغنی سویله مش ایهده حضرت امر شریعتیه مخالفت ایده مهیه جکی صورت قطعیهده بیان و بهمه حال سلانیکه عودت ایتمسی امر بویورملری اوزرینه مومی الیه بالبکا افتراقه مجبور اولمشدر. [امر طلاق عدم امتزاجدن دکل، بو طرزده واقع اولدیغی دوده افندی حضرتلری بر مناسبتله مدرسهده بولوندیغم صرهده فقیره بویلهجه بیان بیوردیلر]

ینه بر کون بویوردیلرکه؛ بو مدرسهده صوک دفعه اوله رق کیردیکم خلوتدن حضرت شیخ اکبرک اشارتی اوزرینه چیقدم. خلوتده واقعه مده بر دریا ظاهر اولدی. او دریاده کشت و کزار ایده ن بر کمینک ایچنده ایدم؛ کمی یلکنلی ایدی. کمی ایچنده جناب شیخ اکبر ظاهر اولوب بیوردیلرکه: (بو دریایی کوردک آ، یلکنی آچ (۲) کمی پی روزکاره تابع قیل و خلوتدن چیق) چیقدم؛ آرتق خلوته کیرمه دم.

ینه بر کون فقیره، جناب امداد الله قدس الله سره حضرتلرینه صورت ملاقاتلرینی حکایه بیوردیلرکه: رمضان شریفک عشر اخیرنده حرم شریفده اعتکافه کیردم. کافه خواطری نفی ایتدم؛ یالکز بر خاطره منتفع اولمادی. اوده بو ایدیکه: (سنه مرقومده مکة مکرمه ایله مدینه منوره اره سنه عربان مسلط اولمش ایدی. عجباً بو تسلطک اندفاعیه یول آچیلوب مدینه منورهیه کیده بیلیری یم) او قدر سعی اتیدیکم حالدیه بو خاطره پی دفع ایده مه دم. یقظه حالنده ایکن محل اعتکافده بر پیر نورانی ظاهر اولدی؛ شمائل شریفه سنه دقت ایتدم. اصلاً کورمه دیکم بر ذات ایدی. فقیره خطاباً بیوردیلرکه: (او خاطره پی نفی ایت و بعدالحج مدینه منورهیه متوجه اول و اثنای راهده مشکلاته تصادف ایتدیکک وقت بزه توجه ایله.) بو سوزلری سویله دکدن صوکره ینه محل اعتکافدا غائب اولدیلر.

مكة مکرمه ده کی مشایخی تفحص لازم کلدی. وقتاکه جناب امداداللهه ملاقی اولدم، اعتکافده ظهور ایده ن ذات اولدیغنی آکلادم.

امدادالله قدس الله سره حضرتلرینک ملاقاتدن صوکره بر کیجه عالم معناده کندیلرینی آنلرک حضورلرینده کوروب او حضرت طریقت چشتی یه مخصوص تاج و خرقه پی کیدیره رک خلافت ویرمشلر حاضر اولان مریدلرندن بریسنه خطاباً: قالدق دولابدن بزم (ارشاد المرشد) رساله مزدن اوتوز نسخه کتیر بیورمشلر و اوتوز نسخه پی کندیلرینه ویرمشلر. براز صوکره حرمندن بر طباق حلوا کلمش، یمشدر. ایرتسی کونی بو رؤیانک صدق ویا کزبنده تردد بیوردقلرندن (یا ولی الدین: یا شفیع الدین) اوله جق اسم شریفلری خاطرمدیه ایو قالمادی.

بو رؤیای آنلردن بریسنه سویله مشلر. آنلر دخی بو رؤیاده کذب اثری (۳) یوقدر، صادقدر؛ همان شیمدی تاج و خرقة تدارک ایدوب حضور حضرت کیدهلم و مسئله یی عرض ایدهلم دیملری اوزرینه اویله یامیشلر. جناب امدادالله کندیلرینه رؤیا سویله نمکه نیت اولوندی صرعه مبارک پارمقلرینی دوداقلرینه کوتورهک سکوت اشارتی ویرمشلر و آلدیغکزی کتیریکز بیورمشلر. تاج و خرقة یی حضور عالیلرینه وضع ایتدکن صوکره دهده افندمز حضرتلرینه الباس بیوروب انلره خلافت اعطا بیورمشلر و مریدلرندن برینه اوتوز نسخه کتیتدکری، (ارشاد المرشد) رساله سنی ده احسان بیورمش ایدیلر.

(یازمه و نادرالنسخه پک قیمتدار اولان بو کتابلر ضیاعی دهده مرحومی و عالم عرفانی دلخون ایتمشدر) عباره سی مصادف نظر فقیر اولدی. بو معنایه دائر بیلدیکم معلوماتی عرض ایدهیم:

مولویخانه نك محترق اولدیغی ایرتسی صباح خبر آله بیلیمش ایدیم. دائره دن دوغری اورایه کیتدم و اوراده اخوانمزدن جمال بکی کورد، دهده افندمز حضرتلرینی آرادق، مدرسه ده بر آراق حضرتک خزمتنده بولنان سری دهده اوراده ایدی. مدرسه یه تشریفلرینی سویله دی. حریقدن قورتیلان یدی، سکز جلد کتاب ایله بر یازمه کلام قدیمی آلپ سری دهده، جمال بک و فقیر بر آرابه یه راکباً مدرسه یه کلدیک. پک سودیکی کتابلرینک ضیاعندن حالسز اولمسندن طولای او، حضرتی صوکره درجه ده متأثر بوله جغمی ظن ایتمش ایدم. حضرتی تعزیه ایچون زهنمه کلمات مناسبه احضار ایدیور ایدیم. وقتاکه حجره ده حضور شریفلرینه داخل اولدم؛ ایکیندی نمازینه ابدست آلمق اوزره قوللرینی صیغامش اولدیغی حالد آیاقد بولدم. مبارک آلرینی اوپوپ کلمات تعزیه یه باشلار باشلاماز، سوزیمی کسوب بیوردیلرکه: (دنیا نك هیئت مجموعه نك اهمیتی یوقدر؛ بر قاچ کتابک نه سی اولور. ظن ایده رم سن درگاهه (۴) قدر کیتدک. بن سکا مدرسه ده اولدیغمی توفیق بکله اخبار ایتمش ایدم: سکا خبر ویرمه دیمی؟ بو سوزی اویله شن و شاطر و کمال بشاشتله سویله دیلرکه: فقیرک کوکلمده که تأثردن دخی اثر قالمادی. و حضرتی هیچ بر وقت او کونکی کی مسرور و شادان بر حالد کورمه دم.

بناءً علیه او دریای مضایق و معارف کتابلرک احتراقندن اصلاً دلخون اولمامش ایدی.

یالکز دیگر بر زمانده حسب حال قبیلندن اوله رق حریقدن بحث اولوندیغی صرعه (کره ارض اوزرندک اون، اون بش جلد کتاب محو اولدی. زیرا: بو کتابلر مؤلفلرینک خط دستلریله محرر اولوپ استنساخ ایدلمه مش ایدی. فقط بوده محل تأسف دکدر. مراد الهی بویله ایمش. اگر جناب حق دیلرسه آنلرک مندرجاتی برینه الهام ایدوب ینه یازدیرر) بیورمشلردر.

وارث عرفان محمدی اولان او ولی ذیشان شاکردانی رفق و صلاحیتله و غایت حکیمانه تربیه بیورورلر ایدی. بر جمعه کونی، اخوانمزدن بریسی حجره یه کلدی. جمعه نمازی ایله مثنوی شریف درسند بولونمش ایدی. منغال باشنه اوتوروب امرلری وجهله جای پشیرمک ایچون پول شیشه یی آرامقه ایدی. اوطه ده اشیای مختلفه نك وضع پریشانلرینه منضم اولان لوشلق ایچنده بر درلو شیشه یی بوله میوردی. حضرت دیگر بر شیشه نك یری کوسترهک آنکله پیشیرمسی امر بیوردی. جای پیشدی؛ ایچیلدی. شیشه یی آرایان ذات بالاخره آنی کناره (۵) یاتمش اولدیغی حالد بولدی. (افندم، شیشه یی شو وضعیته اختفا ایتمش بر حالد بولدم). دیدی.

او حکیم الهی تبسم ایده رک بیوردیلرکه: (باق ایشته شیشه سکا نصیحت ایدوب دییورکه: —بن سجده ایتدم، آتشدن قورتولد، اگر سنده بنم کی آتشدن خلاص اولمق ایستر ایسه ک سجده ایت —فقت اخوانمزدن نظمی قپودان رحمته الله علیه ایله پک خصوصی بعض جلوه لری وار ایدی. بر جمعه کونی مثنوی شریف درسنی اکمالدن صوکره فاتحدن حجره یه کلمش ایدی. حضرتک صوکره زمانلرنده وجود شریفلری پک زیاده نحافت کسب ایتمش و نفس طارلغی اضطراب ویرمکده بولونمش ایدی. حجره یه ورودی متعاقب بلا تکلم منغال باشنه اوطوردیلر. و پک مضطرب اولدقلری وجه مبارکگردن بللی ایدی. قپودان رحمته الله علیه حجره نك امور و مصالحنی تنظیم ایله مشغول اولدیغندن بعض شیلر استیزاننه باشلادی. حضرت (صبر ایت برآز دیکله نه یم)

بویوروب ینه کندی حاللریله مشغول اولدیله. و نظمی قپودان دخی سکوت ایله اوطوردی. اظطرابلری ساکن اولدقدن صوکره بیوردیلرکه: -قپودان پک عجولدر، حالدن آکلامیور. اولکه کونده بویله یاپدی. بنده قالدیروب ماشه پی فیرلادم. -کوله رک-قپودان نه قاچیوردی! طارلدکمی قپودان؟- قپودان رحمته الله علیه بابا کمال جندی حضرتلرینک شو بیت شریفیله جواب ویردی.

گر دلت بشکست دلبر تسلی افزون کن کمال گز شکست جام مجنون قصد لیلای دیگرس

کوکلی دلبر قیرارسه مستلکی آرتیر (کمال)

کاسه مجنونی لیلانک قیرارکن قصدی وار

قپودانن بو جواب عارفانه سی اوزرینه دهده افندی حضرتلرینک چهره نورانیلرینه اثر محبت و وقار ظاهر اولدی.

(۶) ینه بر جمعه کونی مثنوی شریف درسندن صوکره مدرسه یه عودت اولوندی. یکی قپو مولویخانه سی درکاچندن شکری دهده و اسماعیل دهده افندیله و اخوانمزدن مرحوم مهری افندی و دیگر بر ایکی ذوات حجرده ایدیلر. بر آرائق کوکلمه کلدی که: (حضرتک دستارلری سکه شریفلری بر آز کوچوک دوشمش براز ده بویوجک اولسه ایدی سیمای عالیلرینه ده مناسب اوله جق ایدی.) بو خاطره پی متعاقب حضرت مهری افندی یه خطاباً (مهری افندی سنک بویون اوزوند. قالق شوراده رافده بر قاج سکه شریف وار. آنلری آل بکا کتیر.) بیوردیلر مهری افندی درهال امر عالیلرنی انفاز ایله دی. حضرت سکه لری برر برر معاینه دن صوکره بر دانه سنی مبارک باشلرینه کیوب فقیره خطاباً (بو ده بویوک دکلمی) بیوردیلر. بعده شکری دهده یه (بو سکه پی آل دستاری بوکا صار) دیدیلر.

جمال بک برادرمدن منقولدرکه حضور شریفلرنده بولوندقلری ائنده حضرتک کیفسزلکندن طولای متأثر بولنور. (حضرت ارتحال ایدرسه بزی کیم تربیه ایدر و بزم حالمز نه اولور) دیو دوشونورمش. بو خاطره پی متعاقب دهده افندمز حضرتلری تبسم ایدره رک: (مراق ایتمه ینه کوروشورز.) بیورورلر ایمش. فی الحقیقه دهده اولمه اولمقددر. فقرده کندی نفسنده بالدفعات واقع اولدی. مشکل وقوعنده حضرت عالم معناده ظاهر اولوب الم شهادتده ایمش کی حل بیورورلر.

واقف اسرار الهی اولان دهده افندمز جمال بک برادرمه (صاقین بنم قبرمن اوزرنه طاش قویدرورمه) دییه بالدفعات تنبه بیورمشلر بعدالانتقال قبر شریفلرینک لوازمی فی حقیقه جمال بک برادرمز طرفندن تدارک اولونمش و امر عالیلری وجهیله طاش وضع ایدلمه مشدر. (۷)

دهده افندمز حضرتلری ارتحالرینه آلتی یدی آی قاله عالم شهادتله اولان رابطه صوریه لرینی یاواش یاواش قطع و امور دنیویه لرینی پی در پی تسویه به باشله مشلر ایدی. از جمله کتاب جلب بیوردقلری هندستانده بومبایده مقیم (خان صاحب مرزا ملک الکتاب شیرازی) نامنده که کتابچی یه یازدقلری فارسی العبارة مکتوب بو حالک برهانیدر.

مکتوبک صورتی بر وجه آتیدر.

[قبلة محترم فاضل اکرم دام مجده

لله الحمد و المنة پیش از عید اضحی چند روز کتاب ها رسیده است ولیکن من بواپور ایتلیا قیاس کرده بودم که بعد چهل روز از نامه رسیده شود برای آن پیش از عید رسیدن نامه شما اخبار داده بودم و از کتابها رسیدن تحریر ناکرده شد و آن کتابها بیووسته انگیز با نامه برابر رسید همه کتابها بتمامها رسیده است مگر غیاث اللغه بیووسته فرستاده شد نوشته اید نرسید آن غیاث اللغه را ارسال فرمایند آن تفسیرکه فرستاده اید درینجا قیمتی ندارد زیرا کتب ایران درینجا بسیارست و قیمت ندارد اعاده کرده شد بدراهم آن و ۳ جی

انگلیز بېسته انگلیز فرستاده شد هفت عدد مسنوی مولانا جلال الدین رومی معه کشف ابیات با پوته ارسال فرمایید و تعجیل کنید و صلی الله علی سیدنا محمد و من احبه محرم الحرام ۱۳۲۹

مسنوی خان در جامع سلطان محمد خان
محمد اسعد المولوی]

(۸) ارتحالترینه تمام قرق یدی کون قاله قاسم پاشادن فقیره عنایت بیوردقلری بر مکتوب شریفلرینک نهایتنده (هوالملاق الباقي) عباره سیله افتراق صوریلرینه اشارت بیورمش ایدیلر. مکتوب شریفک صورتی بر وجه آتیدر.

[والده خسته خانه سنده بر ره صورت اعتنا معاینه اولوندم. صد هزار حمد ثنا بر ره خالق ارض و سما جناب کبریایه اولسون که خوف ایتمکده اولدیغم بوبرهک مرضی اولمدیغی کبی سائر بر مرض دخی اولمدیغی تبیین ایتدی. آنجق امراض قدیمه عاجزیدن ضیق نفس، کثرت بلغم، ضعف بدن، دیزانیتری بولوندیغی، بونلر دخی تداوی اولونمقده اولدیغی، لله المنه کون بکون صحت افزون اولمقده اولدیغی. دون اقشام بر قاچ کون مقدم اسکدارده حریق واقع بولمش اولدیغی استماع ایتدم. قلبم مهری افندی یه برکونه ضرر اولمدیغینه شهادت ایتدی. داعیلرینه پوسته واسطه سیله تبشیر بیورملری و سریعاً ارسال ایلملری نیاز و تمناسی سیاقنده تحریر و تقدیم قلندی. و هوالملاق الباقي ۱۳۲۷-الداعی-محمد اسعد المولوی]
کذا: ۱۳۲۷ تاریخلی مکتوب شریفلرنده دخی:

دردم نهفته به ز طبیبان مدعی باشد که از خزانه ی غیبش دوا کنند

بیت شریفلریله تداوی اطبادن بر فائده حاصل اولمیه جغنی ایما بیورمشلر ایدی. فی الحقیقه ۱۳۲۹ سنه هجریه سی شعبان شریفنک اوائلنده کیفسلرلکری زیاده لشدی. بو ائنده ارتق هجره لرینه کله میوب قاسمپاشا درگاهنده بولنورلر و اوراده کاه کززلر، کاه یتارلر ایدی. (۹) درگاه مذکور پوست نیشی سیف الدین افندی ایله والده مخترمه لرینک او حضرتک تأمین استراحت و تداویلری خصوصنده کی غیرتلی سزا وار تقدیردر. او مرد خدا آنلر حقنده چوق دعا ایتدیلر. و درگاه مذکور دهده کاندن رجب دهده نک حسن خدمتلرندن دخی بیان ممنونیت بیورورلر و دعا ایدرلر ایدی.

شعبان شریفک طقوزینه مصادف اولان جمعه کونی زیارت عالیلرینه کیتدم. کندیلری شیخ دائره سنده مفروش بر یتاقده آرقه لرینی طایایوب نیم اوطورمش بر حالده ایدیلر. راحتسلرلرینی استفسار ایتدم. بیوردیلرکه: -تجلیات جلالیه جماله منقلب اولمغه بشلادی. انشاءالله یا بازار ایرتسی، یا خود صالی کونی آیاغه قالقوب کزدیکمه دائر سکا خبر کونده ریرم. -حالبوکه فقیر کندیلرینی پک ضعیف و نامزاج بر حالده کوردیکم ایچون قلباً بوکا احتمال ویرمه مکله برابر بو کلامک وجهنی ده تفرس ایده مدم. معناسی صوکره ظاهر اولدی. یعنی او حضرت بازار ایرتسی کونی ارتحال بیوردی. و امر تدفین صالی کونی اجرا قلندی. و بازار ایرتسی کونی فی الحقیقه قدری دهده اذانی ساعات یدی سکز رده لرنده دائره یه کله رک فقیره ارتحاللرینی خبر ویردی.

یوم مرکورده حضرتک یاننه بر طاقم علاج شیشه لرینی دیزلمش کوردیکمه بو خاطره کلدی که (یارب سنک جاهل قوللرک خسته لاندقلری وقت بر طاقم علاجلردن امداد اومارلر. عارفلرک دخی شکلاً آنلر کی یاپیورلر. بونلری تفریق ایتمک نه قدر مشکلدلر.) بو خاطره یی متعاقب حضرت علاج شیشه لرندن بریسنی مبارک آلرینه آلوب فقیره خطاباً بیوردیلرکه: (بونلر حجابدر، شافی حقدلر)

اول امرده دل آگاهك خواطره اطلاعي شرف صحبتيله مشرف اولانلر عندنده مسلمدر. بو، بر ايكي دفعه (۱۰) مثال اوله رق ذكر اولوندى.

بر كون اخوانمزدن مرحوم مهرى افندى ايله برابر حجرده دهده افنديمرك حضور شريفلرنده بولونيور ايديك. كنديلرينك (پاموق قيز) تعبير بيوردقلى بر كديلى اولديغى اخوانجه معلومدر. بو حيوانجغز مناسبتيله كديلك احوالندن بحث آچيلدى. مهرى افندى كندينك دخی كديلى اولديغندن و آنلك احوال عجبه سندن بحث ايتدى. حضرت بيورديلر كه:

بر زمانده بو حجرده بنم ايكي كديم وار ايدى. برينك احوالى بك عجيب ايدى. كيجه لرى آياق اوجمده يتار، و طيشارى ده قالسه قپونك رزه سنى تحريك ايدهرك ايچرى يه آلامى اخطار ايدر ايدى. حالبوكه عقلاً قاپونك رزه سنه بر كدينك يتيشوب تحريك ايدهمه مسى لازم كلير ايدى. بر اقشام اوطه يه كيردم، بر طرفه ياتمش ايمش، كوره مدم، اوزرينه باصيويرمشم. فنا حالده هايقيردى. و سويله نهرك طيشارى يه چيقدى. بر دها كلمه دى. موسم ياز، كيجه ساعت بش ايدى. فقير قران عظيم الشاك تلاوت ايتمكه ايديم. حجره نك قپوسى كليدى اولديغى حالده اوطا ايچنده ايكي شخص پيدا اولدى. برينك آنده فنار وار ايدى. نه ايستريسكز ديهه صوردم. سنى حضور شرعه دعوت ايچون كديك ديدير. حضور شرعه واقع اولان دعوته قارشى بالطبع اعتراض اولونه ميه جغندن بك اعلا كيده لم ديدم. و كلام قديمى قپايوب آنلره برابر حجرده دن چيقدق. آنلر او كده فقير آرقه ده طوغرى زيركده كليسا جامع شريفنه كيدلى. ايچرى كيرديك بر محله بر كرسى اوزرنده بريسى اوطورمش و بر طاقم كي مسه لر حلقه اولوپ اوطورمش ايديلر. حلقه اورته سنده بزم كدى اوطورمقه ايدى. فقيرى حلقه اورته سنه دعوت ايتديلر. اجابت ايتدم. كدى تبديل شكل ايله انسان صورتنه متمثل اولدى. حاكم فقيره خطاباً: -سن بونى اينجتمشك، سنى حضور شرعه دعوا ايدويور- ديدى. بو مكالمه لسان عربى اوزرينه (۱۱) جره يان ايتمكه ايدى. بنده جواباً.

-بو حال بندن آنجق خطا اوله رق واقع اولدى. حالبوكه [رفع عن امتى الخطاء والنسيان] حديث شريفى موجبنه بر مسلم خطاء و نسيانندن طولاي شرعاً مؤاخذه اولونماز- ديدم. حاكم صاغ طرفنده اوطوران بر ذاته توجه ايله -سن رسول الله صلى الله عليه و السلمدن بويله بر حديث شريف استماع ايتدكمى؟ -ديهه صوردى. او ذات دخی -اوت [رفع عن امتى الخطاء والنسيان] حديث شريفى فم سعادتنن ايشتمد. بو حديث صحيحدر- بيوردى.

حاكم بعده كدى يه دونوب -بر مسلم بو حديث شريف موجبنه خطادن طولاي مؤاخذه اولونماز. دعواك مسموع دكلدر.- ديدى. بو دفعه فقير حاكمه خطاباً ديدم كه -بنم دعواى ده استماع ايديكز- دعواك نه در؟ ديدى. ديدم كه: -بن بونى عله العاده بر حيوان ظنيله حجره مه قبول ايتمش ايدم. بو ايسه كدى صورتنه متمسل اولان بر جنى ايمش. جنسيه محالفينك بر حجرده اقامتى جائز دكلدر. من بعد حجره مه اقامتنه اذنم يوقدر، ترك ايتسون- حاكم كدى يه توجيه خطاب ايله -سنى حجره سنده ايسته مه يور. بهمه حال اوراسنى ترك ايتمك لازمدر- ديدى. كدى قرق كون مهلت ايستدى. حاكم رأيى صوردى، قرق كون مسافرنه اجازت ويره بيليريم- ديديم. محاكمه بيتدى. كنديمى حجرده آلمده كلام قديم اولديغى حالده بولدم. كيتديكمى بيليوردم فقط نصل كديكمى بيله مدم. آندن صوكره او كدى يه يومى بر جكر تحصيل ايتدم. قرق كون يقين اولمغه باشلاينجه كدينك توليرى قيويريلمغه باشلادى. كنديسنده خسته لق كى بر حال ظاهر اولديغندن آرتق بر جكرى بيه مز ايدى. قرق كونك خطامنده اولدى.

اثناى محاكمه ده حديث شريفى نقل ايدهن صحابه جنى ايمش. الحمد لله كه بو حديث شريفى اصحاب كرامدن بولونن (۱۲) بر ذاتدن استماع ايتدم. تابعيندن اولدم. تبسم ايدهرك سزده بندن ديكله ديكر تابعيندن اولدكز بيوردى. [الحمد لله على ذلك] بعده بزه طائفه جنك طرز معيشتلى و عمرلى وفاتلى و سائر حاللى حقنده

بر طاقم معلومات ویریدیلر. و کوله رك بیوردیلرکه (طائفه جن بزه مفتیلک توجیه ایتمک ایسته دیلر. انسانلر آره سنده مفتی اولمق ایسته دم، مخالف جنسم اولان بر قوم آره سنده مفتیلک قولایمی؟ جناب حقه یالواردم، بنی قورتاردی.)

حقى بك اسمنده كى اخوانمزدن برندن منقولدرکه:

فقیر دفتردارده مقیم بولنور، و هر صباح مکتبه کیتمزدن اول دهده افندمزك حجره لرینه ایرکندن کیدوب پند عطار اوقور ایدم. بر صباح صو اقتضا ایتمش ایدی. استحمامه تشبث اولونسه درس فوت اوله جق ایدی. حالبوکه درسك عدم فوتی پدرم طرفندن اکیداً تنبیه بیورلمش اولدیغندن ترجیی استحمام ایله ترك درسه جسارت ایده مه دم. نه یاپایم ضرورت وار. بعده استحمام ایده رم دیوب درسه کیتدم. حجره یه بالوصول مبارک آلرینی اوپدم (کلدکی اوطور بقالم) بیوردیلر. شاکردلرینه قهوه و چای اکرامی عادت سنیه لری اولدیغندن و بو خدمت اخوان طرفندن بالذات اجرا ایدلدیکندن شوکا بوکا آل سورمکه باشلادیغمه (سن اوطور، آنلری بکا ویر، بن پیشیره یم) بیوردیلر. و چایی پیشروب فقیره عنایت بوردیلر. مبارک چهره لرنده عدم خشنودی علامتی وار ایدی. بعده بیوردیلرکه : بو کون پند اوقومایه لم، تبرگاً رافدن شو کتابی آل، آچدیغک یردن اوقویور. بن دیکله یه یم.) بیوردیلر. فقیر امرلرینی انفاذ ایتدم. کتابک بر یرینی آچوب اوقومغه باشلادم. مندرجات شریفه سی غسل طهارت متعلق ایدی. حضرت طهارتک فضائلنی تشریح بیورمغه و بو مناسبتله فقیرک حالنی توضیحه باشلادیلر. حجابمدن ترلره مستغرق اولدم. (۱۳) مبارک یوزلرینه باقه میه جق بر حاله کلدیم. ایضاحات علیه لرنی اکمالدن صوکره (هایدی حمامه کیدیور) بیوردیلر.

۱۳۲۹ سنه هجریه سی شعبان شریفنک اوننجی کوننه مصادف اولان بازار کونی امر عالی لرینه امتثالاً مدرسه ده کی کتابلرک، بهجت افندی حضرتلری طرفندن طاهر اغا درکا هنه نقلنه معاونت اولمق اوزره صبا حلیین فقیر و الای آمینلکندن متقاعد جمال بك درکا مزکوره بولونمقده ایدیک. عبدالحی افندی کلوب دهده افندمز حضرتلرینک خسته لغی مشدد اولدیغی خبرینی کتیردی. بالمزاکره امر نقلدن فراغتله حضرتک زیارتنه کیدلمک مناسب کورولدی. فقط بهجت افندی حضرتلرینک بر سببله تأخرلری ایجاب ایله دی. وقتاکه قاسم پاشا درکا شریفنه کیدلدی. شیخ دائره سنده باغچه یه ناظر اولان اوطه ده یتاق ایچنده حضرتی آرقه اوزری یاتمش بر حالده بولدق. بزى کورونجه غایت ضعیف بر صدا ایله (بز کیدیوروز) بیوردیلر. تأثرمز قلب شریف لرینه عکس ایدنجه عقبینده (هپ کیده جکز) خطابیله بزم دخی مسافر اولدیغمزی اخطار بیوردیلر. عبدالحی افندی، جمال بك و فقیر آیاق اوجلرینه دیزیلوب اوطوردیق. حضرتک وجودنده پک زیاده حرارت وار ایدی. رجب دهده متصل مبارک آلن لرینه بزى سرکه یه باتیروب وضع ایتمکده ایدی. بر مدت صوکره غایت ضعیف بر صدا ایله (جمال بك سن چارشی ایچنده پنچیلر خاننده حاجی رضا افندی پی بیلیرسیک. آنده بر طوپ حاجی کفنی وارد. بزدن سلام سویله و او کفنی آل، کل) بیوردیلر. مرحوم جمال بکده سائقه پی ری ایله قولاق لری برآز آغیرجه ایشیتدیکندن بو سوزلری آکلایه مه دی. او حالتده حضرتک اوزولمه سی مقصدیله فقیر قیام ایتدم. مبارک چهره لرنده کی علامته نظرأ مستغرق معاصی اولان بو فقیرک او حزمتم مقدسه ده استخدای خوشلرینه کیتمدک لرینی تفرس ایتدم. و درحال حجاب ایله اوطوردم. براز توقف بیوردقندن صوکره فقیره (هایدی سن قالق، طوغری بهجت افندی (۱۴) کیت و آنی آل. بر آرابه یه راکباً رضا افندی یه کیدوب کفنی آله رق کلیکز) درحال طاهر اغا درکا شریفنه کلوب کیفیتی بهجت افندی حضرتلرینه عرض ایتدم. امرلری وجهله بر آرابه یه راکباً چارشویه کیدوب حاجی رضا افندی کیفیتی آکلاتدیق. و کفنی آلوب قاسم پاشا درکا هنه کلدیک. یوم مذکوره حضرت پک زیاده اضطراب ایچنده ایدی. رجب دهده نك خدماتی شایان ذکردر. او صره ده حافظ احمد افندی اسمنده بریسی کلدی. حضرت بو طوپدن قاچ کفن

چيقه بيله جكنى آكا صورديلر. ألچدى، درت كيشليك كفن اولور ديدى. لطفاً و عنايتۀ بر طاقمنى بهجت افندى حضرتلرينه بر طاقمنى مرحوم جمال بكه، بر طاقمنى ده فقيره بخش بيورديلر. و حافظ احمد افنديه (بنمكى كسيكز) بيوردى. او ذات دخى حضور شريفلرنده كفى كسوب احضار ايتدى. بعده بر اوافق چكجه لريني رجب دهده دن ايسته ديلر. كنديلرينه خدمتى سبق ايدهن دهده لرى حضور شريفلرينه جلب ايله ديلر. چكجه يي آچوب آنلره مانغر توزيع بيورديلر. و حلاللاشديلر. آره صره شدت مرض تخفف ايله دكجه آرقه لريني ياصديغه طيايوب اوطوردقلى ده واقع اولدى. اقشام اولدى. نمازلى ادا ايتديك. حضرت اوطه نك حجره لره ناضر اولان پنجره لرينك اوكنده كي مندر اوزرنده ياتمقده و بهجت افندى حضرتلريه فقيرده اوطه قاپوسنك خذاسنده كي ديوار ديبنده كي صنداليه لرده اوطورمقده ايديك. فقير، كيزليجه بهجت افندى حضرتلرينه لقمه يه احتياج اولديغنى عرض ايتدم. آنلر دخى (فقيرده بونى دوشونيوردم، شيمدى طيشارى يه چيقوب حفيف بر شيلر تدارك ايدهرز) بيورديلر. بو مكالمه قولاقدن قولاغه واقع اولمش ايدى. حضرت ايله آرامزده كي مسافه نك بعدى دخى درت، بش مترو قدر ايدى. ضعيف بر صدا ايله رجب دهده يي چاغيرديلر. رجب دهده طيشاريده ايدى. فقير خبر ويردم. رجب دهده اوطه يه كيرنجه بيورديلر كه: (رجب دهده، باق بونلر قارنى آجيقدى، لقمه ايسترلر. (۱۵) بعده پوست نشين سيف الدين افندى ايله برابر لقمه ايدلدى. حضرتك ياتاغى امرلى وجهله اوطه نك اورته سنه نقل ايدلدى. بزلر دخى اطرافنه ديزيلوب اوطوردق. بر قاچ دفعه لر ياتسو اوقونوب اوقونمديغنى صورديلر. ياتسو اوقوندى. اسم جلال حجره سنده نماز جماعتله ادا اولوندى. فقير اسم جلالده بولونديغم جهتله اوطه يه برآز صوكره عودت ايتدم. بهجت افندى حضرتلريه، عبدالحى افندى اولجه كلمش ايمشلىر. آنلره بيورمشلر كه (بو اقشام اولميه جكم ايسته ين بگله ميوب كيتسين). اوطه يه عودتمده بو خبرى ويرديلر. اخوان كاه حضرتك حضورنده اوطورور و كاه سيغاره ايچمك ايچون صوفه يه چيقارلر ايدى. بر آره لق صوفه ده ايديك. رجب دهده كلى. (هپكى اسيته يور). ديدى. همان يتاقلرينك اطرافنه ديزيلوب اوطوردق. حضرت هر برلريمزه آيرى آيرى عطفى نظر بيورمقده ايدى. بر آراق زمزم شريف ايسته ديلر. رجب دهده فنجانه قويوب تقديم ايله دى. حضرت براز ايچدكن صوكره (الحمد لله اسيته ديكى بولدم). بيورديلر. فقيرك كوكلكه كلدিকে: (آه، كشكه بزده بوله ايدك) بو خاطره يي متعاقب بيورديلر كه: (رجب دهده ايچديكم فنجانده زمزم بقيه سى وارمى) رجب دهده (برآز قالمش افندم) ديدى. بيورديلر كه: (او بقيه يي بونلره وير، فقط ايلك ايچهن بيترمه سون، آراكزده تقسم ايديكز) اولاه بهجت افندى حضرتلى آلپ بر جرعه جغنى ايچدى، بعده فقيره ويرديلر. فقير دخى اويله ياپدم. بعده مرحوم جمال بكه ويردم، آنلرده اويله ياپديلر. بعده عبدالحى افنديه ويرديلر. عبدالحى افندى دخى رجب دهده يه ويردى، فقير كندى حسابمجه بر جرعه دن بر شئ آكلايه مادم، و بونده بر حكمت اوله جقدر. ديو دوشونمكده ايدم. بو خاطره يي متعاقب حضرت رجب دهده يه خطاباً بيورديلر كه: (۱۶) رجب دهده او فنجانله بونلره برر فنجان زمزم وير.

رجب دهده بالاده ذكر اولنان صره اوزره هر برلريمزه برر فنجان زمزم ويردى. ايچدك. فسبحان الله ايچديكينز زمزم دكل ايدى. تماماً سود ايدى. و جمله مز اوزرمزده سود خاصه سنى و طعمنى طويديق. و بو حاله متحير قالدیق. او ولى زيشانك تصرف و حمت عليه لريه بو لطفه نائلیت:

يكدى صحبت بمردان خدا

بهتر از صد سال بودن در تقا

كلام عاليسنك بر برهان باهرى ايدى. (الحمد لله على ذلك)

كيجه ساعت اوچ بچوق راده لرينه كلمش ايدى. بزه صورديلر كه: (قاله جقميسكز يوقسه كيده جكمسيكز) (نصل ارزو بيورلورسه اويله ياپارز) جوابنى ويردك. بهجت افندى حضرتلريه مرحوم جمال بك و عبدالحى افنديه (سرك خدمتلكر مساعدر. ايسترسه كز قاليكز. عونى بك: سنك ايشك واردر؛ هايدى سن كيديوير. فقط شيمدى كيجه در. سنى قدرى دهده اسكله يه قدر كوتورسون) بيورديلر. فقير:

-افندم اون قپانی یاقیندر، کندم کیده‌رم، کیمسه‌یه زحمت اولماسن.

دیدم ایسه‌ده او دریای شفقت فقیرک یالکز کیتمه‌سنی تنسیب بیورمدیلر. قدری ده‌ده‌پی چاغیروب فقیری اسکله‌یه کتورمسنی تنبیج بیوردیلر. (اکیلوب مبارک اللرینی اوپدم، یوزومه، کوزومه سوردوم). بیوردیلرکه: (هایدی کیدیکز الله سلامت ویرسون. فقط یارین صباح ایرکندن آمین رجب مغازه‌سنه اوغرایوب عارف خواجه ایله خلیل افندیه دیکه: درت آلتون آلوپ صباحلین ایرکندن یتیشسونلر. سن ده یارین (۱۷) دائره‌دن چیققدن صوکره اوه کیتمه‌دن اول طوغری بورایه کل) بعده قدری ده‌ده ایله برابر درگاهدن چیقوب اقامتگاه فقیره عودت ایتدم.

امین رجب مغازه‌سی سلطان حمامنده کائن قاطرجی اوغلو خاننده ایدی. بو مغازه برادرلرین مغازه‌سی ایدی. کندیلرینک ایکی برادرلری اولوپ بریسی انکلتزده کائن (فولوی بای) شهرنده مقیم و ایکی یوز بیک لیرا راده‌سنده سرمایه صاحبی بر تاجر ایدی. صباحلین ایرکندن مزکور مغازه‌یه اوغرادم. خلیل افندی کلمه‌مش ایدی. عارف خواجه‌پی بولدیم. آکا آکلاتدم. نه فائده که ارتحاللرندن صوکره کیده‌بیلمشلردر.

او کیجه بهجت افندی حضرتلریله مرحوم جمال بک و عبدالحی افندی ساعت اونه قدر حضرتک نزدنده قالمش. و بعده حضرت آنلره دخی ازن ویرمشدر. حین ارتحاللرنده حضور شریفلرنده یالکز درگاهک امامی ایله، رجب ده‌ده بولونداقلرینی ایشیتدم. حین ارتحاللرنده کی احوال فقیرک مشاهداتندن خارج قالدیغندن و حکایه مسموعاته زیاده و نقصان طریانی ملحوظ اولدیغندن بو خصوصده عجاله قلمدن احتراز اولوندی.

ایرتسی کونی ساعت یدی سکز راده‌لرنده قدری ده‌ده دائره‌یه کلپ حضرتک خبر ارتحالی کتیردی. دائره‌دن چیقدیغمه امرلرینه امتسالا طوغری قاسم پاشایه کیتدم. و حضور عالیلرینه کیردم، مبارک آیاقلرینی اوپوپ یوزومه، کوزومه سورمک ایستردم فطت شدت تأثر، حلجان قلب تولید ایتدیکندن اوراده همان یقیله‌بیله‌جک بر حاله کلدیم. وجه نورانیلرینه بیله آچوپ باقه‌مدیم. یالکز فاتحه شریفه تلاوتیله اکتفا ایتدم.

وفقیرک عودتدم صوکره که احوالی رجب ده‌ده‌دن دیکله‌دم. (۱۸)

رجب ده‌ده‌نک افاده‌سنه نظراً: حضرت حین ارتحاللرنده اصول مولویه اوزره بو وجود متعینک فنا‌سنه اشاره (لا) شکنده اللرینی قاووشتوروب بر وضع نیاز الدقدن صوکره اوقومغه باشلامش و صوک نفسلرینی (هو) ایله تسلیم ایدوب مبارک کوزلرینی قپامشلردر.

حضرتک تجهیز و تکفینی صالی کونی اجرا اولوندی. و درگاه شریفک حظیره‌سنده بر لحد مخفوز احضار ایدلمش ایسه‌ده دفن اموات قانوننه توفیقاً ینی لحد حفینه مساعده اولونمیدیغندن نایزن صالح افندی نامنده کی ذاتک لحدی آچیلوب اورایه دفن اولوندی. و نایزن صالح افندینک طاشلری دخی حضرت ایچون احضار ایدیلن لحد اوزرینه نقل ایدلدی. مسئله‌نک شکل ظاهریسی مرحوم صالح افندینک لهنه کورونمزسه‌ده صورت باطنه‌سی اهل دلر عندینده رشک آور بر حالدر. صالح افندی نه موطلو بر ذات ایمش که قبرنده بویله بر نور الهی پی در آغوش ایله‌دی. و او ولی زشانک سایه‌سنده قبری مهبط انوار الهیه اولدی.

رسم تدفینک اجراسندن صوکره او حضرتک بر چوق یتیم‌لری قاسم پاشا واپور اسکله‌سنه کلدی. واپورده مجتمعا بر محله اوطوردق. احمد بک اسمنده بر ذات حضاره خطاباً (افندیلر، ایچیکزده عزیزمک پک آچیق و باهر اوله‌رق کرامتنی کوره‌نلریکز وار می؟) دیدی. هرکس بربرینه باقدی. یعنی هانکیسنی سویله‌یه‌لم دیمک ایدی. (طورک، ایکیسنی بن سزه نقل ایده‌یم:

بزم خانه‌مز چایرلی مدرسه‌سی جوارنده ایدی. بنی بر قیزجغه نکاح ایتدیلر. قبل الزفاف مزبوره خسته‌لاندی. و خسته‌لکی تمادی ایتدی. بچاره تورم ایتمش ایمش. بر صباح ایرکندن ده‌ده افندمز حضرتلری فقیر خانه‌نک قپوسنی چالدیلر. آچدم، مبارک اللرینی اوپدم. بیوریکز دیدم. (خیر چیقیمی‌جغم، پدره سویله بن کلمزدن اول جنازه‌یه کیتمه‌سون بو قدر سویله بیوردیلر. و همان دوندیلر. عجا محله‌دن کیم وفات ایتدی دیدم. پدرده سویله‌دم اوده مراق ایتدی. پدر آبدست آلپ حاضرلاندی. بر آز صوکره منکوحه‌من وفاتی خبرینی آلدیق. ده‌ده

افندمز تشریف بیوردیلر. طوغری جنازه‌یه کیتدیک. جنازه‌ی (۱۹) نقل ایدرکن اثنای راهده پدرک احباسی فقیرک اطرافنده بولونورلر ایدی. براز سوکره غلبه‌لک آراسنده (طوتک!) صداسی ایشیدلدی. النده بیچاق ایله بریسنی طوتدیلر. و ضابطه‌یه تسلیم ایتدیلر. بوندن بر شی آکلایه‌مادم. بعدالدفن اوه کلدک پدر فقیری چاغروب دیدی که: (هایدی، احمد، شیمدی کیت دهده افندی حضرتلرینک آیاقلرینی اوپ سن بوکون بزه بادهوا قالدک.) مکر فقیره سئوقصد ایدهن کیمسه مرحومه‌ی آلمق ایسته‌مش ویرمامش. قیزجغز وفات ایدنجه مرقوم بنی سبب وفاتی عد ایدوب اولدورمک قصدنده بولونمش. و دهده افندمز قبل الوقوع بو حالی اعلاماً پدره (بوکون احمده سئوقصد واقع اوله‌جق ای محافظه ایدیکز.) بیورمش. و جنازه‌نک اثنای نقلنده فقیری محافظه‌لری بوندن ایلری کلمش ایمش. ایکنجیسی بودورکه:

پدر او نور الهی پی بر کون آقشام طعامنه دعوت ایتمش ایدی. اولا چای ایچیله‌جک بعده طعام ایدیله‌جک ایدی. موسم قیش و هوا پک صوغوق اولدیغندن والدهم چای ضیافتنک ختامنه قدر طعاملرک صوغومه‌سنی تأمین ایله مشغول ایدی. چای ضیافتی ختام بولوب والدهم (هوا پک صوغوق طعاملر صوغومه‌دن اول همان افندی حضرتلرینی سفره‌یه دعوت ایدیکز) دیدی. حالبوکه دهده افندمز بر ترتیب ده‌ها چای ایچیلیمسینی تنسیب بیوردیلر. بو خبری والدهمه کوتورد. (او حالده یکیدن چای صوی قاینایوب چایلر ایچیلنجه‌یه قدر مطلقاً طعاملر صوغویه‌جق نه یاپه‌لم پی در پی ایصیدیر سزه یتیشتیرمکه غیرت ایده‌رم.) دیدی. ایکنجی ترتیب چای ضیافتنک ختامنه قدر بر چوق زمان مرور ایتدی. والدهمه طعام ایدیله‌جک خبر ویردیم. ایصتمق اوزره والدهم طعاملرک (۲۰) یاننه کیتدی. هپسنی قاینار حالده بولمش (هایدی اوغولم طعاملری ایصیتمغه حاجت یوق خواجه افندی حضرتلرینک کرامتی اوله‌رق هپسی قاینار بر حالده‌در. سویله صفره‌یه بیورسونلر.) دیدی. و یمکک ختام اکلرینه قدر جمله‌سی قاینار بر حالده ایدیلر.

بر کون بیوردیلرکه: (بیک اوچیوز اون بر سال هجریسنه مصادف اولان ایلک دفعه حجازه عزیمتم اثناسنده بعض مواقع متبرکه‌ی زیارت مقصدیله اولا شامه بعده بیروتدک خدیویه واپورینه راکباً یافه طریقیه قدس شریفه و خلیل الرحمنه کیدلمش ایدی. بیروتده بولوندیغمز اثناده ابن فارسی حضرتلرینک حروفات باصیمه‌سی اولان دیوانی اشترا ایده‌رک مطالعه ایتدیکیمده کنارنده -امین الحوری- امضاسیله منعائی لغویه‌لرینه دائر مشروحات منظوم اولدی. کشت و کذار ایتدیکم محل اهالیسنک مکالماتی نحوه مطابق اولمامقله غیرالتفهم اولدیغندن ترجمانلق وظیفه‌سنی ایفا ایتمک اوزره شامدن رفاقتمه آلمش اولدیغم ابوالخیر نامنده کی ذاتدن بو امین الحورینک کیم اولدیغنی سؤال ایتدم. علماء نصرانیه‌دن بر کیمسه اولدیغنی سویله‌دی. بیروتدن واپوره راکب اولدیغمز اثناده ایکی چفته قایق ایله بر کیمسه‌نک واپوره طوغری کلدیکنی کوردک. رفیغم ایشته امین الحوری بودر دیدی. مومی الیه مکر مصر طریقیه فرانسه‌یه عزیمت ایدیورمش، واپوره چیقوب برنجی موقعه کیردی. کوکرته اوزرنده قران عظیم الشان تلاوتیله مشغول اولدیغم صره‌ده مومی الیه اوموز باشمه کلدی (یس) سورۀ شریفه‌سنک یاریم صحیفه‌سنه قدر قالمش ایدی. اتمام تلاوته قدر مومی الیه التفات ایتدم. وقتاکه تلاوتدن فارغ اولدم. مومی الیه فقیره خطاباً ابن فارسی حضرتلرینک دوان عالیلرندن بر بیت شریف اوقودی. مشارالیه حضرتلرینک (۲۱) اوچ بیک قدر بیت شریفی ازبرمده بولوندیغندن فقیر دخی اکا ده‌ها بلیغ اولمق اوزره ایکی بیت شریف اوقودم. والحصل بو حال اوچ دفعه تکرار ایتدی. مومی الیه ابن فارسی حضرتلرینک اشعار شریفه‌سندکه بلاغتی تحسیناً: (قسم ایده‌رم که، امرأ القیس مشارالیه ایله معاصر اولسه ایدی مجموعه اشعارینی تحقیراً احراق بالنار ایلر ایدی.) دیدی. فقیر دخی جواباً (پک طوغری سویله‌دیکز. بلاغت درجات اوزریندر. دیوب بر قاج ابیات

بلیغه ده قرائت ایله دکدن صوکره قران عظیم الشانی آچوب (باقکز/استعید بالله یس وَالْقُرْآنِ الْحَکِیمِ ایشته بو ده بر کلام لطیف و بلیغدر. لسان عذب البیان عربک وسی معلومکزد. بونده کی (حکیم) لفظنک یرینه دیکر بر کلمه بولوپ وضع ایدیکزکه معناده و فصاحت و بلاغته بو لفظ شریفه معادل اولسون.) دیدم. مومی الیه کوزلرینی قپایوب بر مدت دوشوندکدن صوکره هیچ بر کلمه بوله مادیغنی و بونک کلام بشر اولمادیغنی اعترافه مجبور اولهرق چکیلوب قماره سنه کیتدی. برآز صوکره آیتینی شریفینی طرناقله قبارتمه اولهرق کوزل بر خط ایله بر مقوا اوزرینه یازیب فقیره اهدا ایله دی. اعراف ملزمانه سی نفسنه کران کلمش اولملیکه بز یافه یه چیقنجه یه قدر لطافت هوایه رغماً قماره سندن چیقما دی. واپورک یافه یه مواصلتنده بر قاییغه راکب اولدیغی صره ده آنک کوکرته اوزرنده طولاشمقده اولدیغی کوردک. حضرت بو وقعه یی مثنوی شرحلرینک (صد هزاران دفتر اشعار بود... پیش حرف امی آن عار بود) بیت شریفنک شرحنده بویله جه درج بیوردیلر. (۲۲)

مثنوی شریف شرحلری جلد اولک (۳۶۰) بیت شریفی اوزرینه واقع اولمشدر. و نهایی (دفع کردن وزیر مریدان) شرح شریفنده کی: (بحس و بگوش و بفکرت شوید... تا خطاب ارجی را بشنوید) بیتدیرکه حضرتک خسته لکی و ارتحالی بو ائنده واقع اولدیغندن شرحده نا تمام قالمش و بو بیت شریفنده قالمری آچیقندن آچیغه انتقاللرینه بر اشارت اولمشدر.

آثار شریفه لری

- ۱- نمونه قواعد فارسی: مطبوعدر.
 - ۲- ضیاءالقلوب ترجمه سی: امداد الله افندمک اثر شریفلری اولوپ مکة مکرمه ده اوچ کونده ترجمه بیورمش اولدقلرینی فقیره بیان بیوردیلر. و بر کره مطالعه ایده رک اصلیه مقابله ایتملکمی امر بیوردیلر. خط دست عالیلری ایله اولان نسخه مبارکه فقیرک نزدنده محفوظدر. بر وقت مناسبده امرلرینی انفاذ ایتدکدن صوکره بالاستنسخ اصلیه برابر بالتجلید بر کتبخانه یه وضع تصور اولونمقددر. انشاالله جناب حق موفق بیورور.
 - ۳- مثنوی شریف شرحی: بونک حقنده کی ایضاحات بالاده ذکر اولوندی.
 - ۴- کورینن جمله اشیادن خدادر. صاقین صانمه آنی سندن جدادر. مطلعی تمام (۲۹۴) بیٹی حاوی (توحیدنامه) عنوانل مثنویلری.
 - ۵- ابی سعید ابی الخیر حضرتلرینک رباعیه حورائیه سی شرحنک ترجمه سی.
 - ۶- معاده متعلق بر اثر شریفیک ترجمه سی. (۲۳)
 - ۷- مولانا جامی حضرتلرینک طریق توجه خواجکان نامنده کی اثر شریفلرینک ترجمه سی.
 - ۸- اصول طریقه عائد قلمه آلدقلری بر رساله شریفه: خط دست عالیلری اولان نسخه فقیرک نزدنده محفوظدر. بو نسخه فقیره مرحوم نظمی قپودان برادرمرز طرفندن تودعی اولوندی. اوزرنده اسمی اولمادیغی کبی ترجمه ویا تألیف اولوندی ده کسدیریلمدیغندن تألیف جهتی فقیره ده غالب کلیور.
 - ۹- جواهر عینی نامنده کی اثر منفدن بعض جوهرلرک ترجمه لری.
 - ۱۰- حضرت عمر رضی الله عنک مخدوم عالیلری ابو شحمز حقنده اقامه بیوردقلری حد شرعی وقعاسنک لسان فارسیدن ترکی یه ترجمه سی.
 - ۱۱- ابن فارضی حضرتلرینک قصیده تائیه لرینک ایلک بر قاج بیتنه یازدقلری مفصل شرح.
 - ۱۲- ینه قصیده تائیه نک الی اوچ بیتنه یازدقلری مجمل شرح.
 - ۱۳- مثنوی شریفک الک بیت شریفنه آیریجه یازمش اولدقلری بر شرح.
- بونلردن بشقه حضرتک بر چوق غزلیات و قصائد و مفرداتی موجود اولوب شکردانی یدنده متفرق بر حالده در. فقیرک عندنده مضبوط اولانلری ایکی یوز یتمش بیت قدردر.

عزيزمك شاكردانه على الاكسر تدريس بيورديغي آثار منيفه؛ مثنوى شريف، ديوان حافظ، گلستان، بوستان، پند عطار، قصيده سلوكيه خاقاني، ربائيات و لوايح مولانا جامي، قصيده تائيه، قصيده خمريه، زورا و حورا، فصوص الحكم، و مناقب سپهسالار و گلشن رازدر.

فقير؛ فاتح جامع شريفنده سپهسالار ايله، مثنوى شريف درسارنده بولوندم و حجره شرفيلرنده قصيده خاقاني ايله طائيه دن بر مقدار اوقودم. و قاسمپاشاده كيفزلكرى اثناسنده ده (۲۴) بالى افنديك شرحندن فصوص الحكم باشلايوب فصل آدمدن بر مقدار اوقودم. كنديلرى بك ضعيف و ياتاقده اوطوردقلى حالده تدريس بويورورلر. و اثنای تدريسده اصلا كندولرنده اثر مرض كورنمز و محظوظات عليه لرى غايت كسير اولديغندن بحثه مناسب ابیات عربيه و فارسيه ي اوقورلر ايدى.

بو درسده بهجت افندى حضرتلرى مرحوم جمال و حسين بكر ايله مهرى افندى مرحوم و فقير بولونور ايدىك.

عزيزمك قوه حافظه سى خوارقندن معدوددر. بر شئي چابوق خفظ ايدرلر و اصلا اونوتمازلر ايدى. حتى بر كون ارنكوينده حليم جلبينيك زيارتنه كيدلمش ايدى. اوراده بعض ذوات دخى موجود ايدى. حضرتك حافظه لرينه اظهار حيرت ايتديلر. انك اوزرنه بيورديلركه: اولجه حافظه مدها قوى ايدى؛ شيمدى خسته لك سببيله وجودده ضعف وار. حافظه ي تقويه ايچون بالى يمامك و جنب ايكن طعام اكل ايتمامك كى اوتوز قدر شرطه رعايت لازم، فقير بو مجاهدات سايه سنده تقويه حافظه يه موفق اولدم. ولاكن بو شرائط رعايت غايت كوچدر.

عزيزمك حضور شريفى بر مكتب معرفت ايدى. شاگردلرى يكي بر شئي اوكرنمده دن مجلس شريفلرينى ترك ايتمازلر ايدى. مجلسه براز كلال كلديكى تفرس بيورسه لر (طورك سزه بر ماصال سويله ييم) بيورورلر؛ غايت حكمت آميز و لطيف حكايه لر نقل ايلرلر ايدى. و بو حكايه لر ضمننده شاگردلرينى تأديب و ايفاظ بيورورلر ايدى.

(۲۵)

بو حكاياتدن بريسنى نقل ايده يم؛

وقتيه طوائف ملوك دورنده پادشاهلردن بريسي كندينه غيت ذكى و مدير و عالم بر وزير اعظم آرارمش. علماء و اذكيا مدرسه لرده تحصيل كورمش ويا كورمكه بولونمش اولان كيمسه لر آره سنده بولونه بيله جكيدن مدرسه لره خبر كونده روب هر كيم وزير اعظم اولمق ايسترسه فلان كون پادشاهك سراينه كيتسون، پادشاه آنلره اوچ سؤال صوره جق جواب موافق ويره نه وزارتى توجه بيوره جق ديمش. كنجلردن علملرينه و ذكاوتلرينه اعتماد ايدن اوتوز كيشى قدر جمع اولوپ سرايه كيتمشلر. پادشاه آنلرى حضورينه جلب ايدوب شو اوچ سوالى صورمش.

۱- اك قيمتلى طاش نه طاشيدر؟

۲- اك كوزه ل قوقو نه قوقوسيدر؟

۳- اك كوزه ل سس نه سسيدر؟

و دمش كه؛ بو سؤاللرك جوابنى شيمدى بوراده ويرمك لازم دكلدر. سزه بر هفته مهلت ويره يم، تدقيق و تتبع ايديكز. بر هفته صوكره مجتمعا كلوپ برر برر جوابلريكى سويله كيز. صرايدن چيقنجه جمله سى كتابلرى تدقيق و تتبعه باشلامش. ايچلرندن برينك قائم پدرى وقتيله خدمات مختلفه دولته بولونمش و مسن بولونمسنه مبنى كوشه انزوا و استراحت چكلمش بر ذات ايمش. دامادى تدقيقات ايله مشغول اولمق مناسبتيله اون كون كنديسنه كورونمديكيندن مراق ايدوب كريمه سنه صورمش، كريمه سى مسئله ي آكلاتمش. او ذات دامادى نى نزدينه جلب ايدهرك بويله مهم بر مسئله ي نيچون كندينه سويله مديكىنى صورمش. داماد دخى وقتك طارلغندن و تدقيقات مشغوليتندن ناشى نزدينه كلوپ مسئله ي عرض ايده مديكىنى سويله مش. قائم پدرى: بك

اعله شو اوج كونه قدر اجرا ايتديكيك تدقيقات نتيجه سنده (۲۶) نه كې جوابلر اخضار ايدهبيلدك ديه سؤال ايتمش. داماد جواباً: -كتابلرك افاده سنده نظراً ك كوزهل طاش حقنده اختلاف واردر. كيى پرلانطه، كيى لعل ديور. اك كوزهل قوقو حقنده دخى گل قوقوسيدر. ديورلر اك كوزهل سس حقنده ده اختلاف واردر. كيى بلبل صداسى و كيى انسان سسيدر ديور. دير. بو جوابلر اوزرينه قائم پدى تبسم ايدوب ديركه: اكر بنم توصيه م وجهيله حركت ايدجككى تعهد ايدرسه ك سكا بونلرك جوابنى ويرهيم، هم نافله كنديكى يورمامش اولورسك. و هم ده موفق اولمش بولونورسك. داماد كائى پدرينى عرفان و كياستى معترف اولديغندن وصيتنى قبول ايتمش. قائم پدر ديمش كه: -پادشاهك سراينه يوم معينده هر كس دن صوكره كيدوب اك نهايتده طوراجقسك. رفيقلىرك برر برر جوابلرينى ويرديكدن صوكره سن جواب ويره جكسك. بو وصيتمه محقق صورتده رعايت ايتمليسك. باق اوغلو، پادشاه كندينه نه قوبومجى باشى و نه عطرياتجى باشى و نه ده قوشجى باشى ويا خواننده آراميور. صدراعظم ايسته يور. بر صدراعظم نردنده بونلرك جوابلرى بسبوتون بشقه در. و بونلرك جوابلرى كتابلرده بولونماز. خدمت دولنده صاچ صقال آغارتمقله و تجارب مديره نتيجه سنده آكلاشيلير. پادشاهه تبعا و عسكر و بونلرك عايشه سى ايچونده اتمك لازم، اتمك اوندن اعمال اولونور. اون استحصالى ايچون دكيرمنه اختياچ وار، دكرمنك اكملك طاشدر. بناءً عليه بر صدراعظمه نظرن اك قيمتلى طاش دكرمن طاشيدر. و اك كوزهل قوقو دخى آچ اولان كيمسه لرك نظر كده اتمك قوقوسيدر. زيرا: وجود انسانينك بقاسى اتمك ايله در. آچ اولان كيمسه يه گل قوقوسنك (۲۷) نه فائده سى اولور. اك كوزهل سسلر دخى واعظلىرك صداسيدر. زيرا آنلر اهالى مملكتك مريبليردر. ايسته كيت پادشاهه بو جوابلرى بويله جه سويله. داماد جوابلرى تأمل ايدوب محق بولور. قائم پدرينى توصيه سى وجهيله اك صوكره پادشاهه عزز ايدر. پادشاه اولكى كنجلرك ويرديكى جوابلره قارشى تبسم ايدوب طورورك بونك جوابلرى پك زياده نظر دقتنى جلب ايتديكيندن دليكانلى يى بر هيلى سوزوب تأمل ايتكدن صوكره بيوروركه: -اوغلو بو جوابلر سنك احوالك و سنك ايله مناسب دكلدر. بونلرى كيمدن اوكرندك. بكا طوغرى سويله. دليكانلى ماجرايى نقل ايدر. پادشاه: هايدى كيت قائم پدرينه تبشير ايت كه وزارتى آكا توجه ايتدم. و درايتلى بر كنج اولديغك ايچون سنى ده آكا مستشار ياپدم. ديدى.

حضرتك بو حكايه سى زمين و زمانه غايت موافق ايدى. زيرا مشروطيت اداره سنك اعلانى اوزرينه رأس حكومته كنج كيمسه لر كلمكله و آنلرك تجربه سزلكلى سبيله امور اداره ده اعواجات باش كوسترمكه باشلامش ايدى. عزيزم بو حكايه يى سويله مكله اكتفا بيوروب احوال زمانا دائر هيچ بر شئ علاوه ايمه مشلدر.

فقيرك تخطر ايدهبيلديغى شيمدليك عرض ايديلمشدر. ده بعض شيلر تخطر اولونورسه آنلرى ده بويله جه ترتيب پريشان اوله رق عرض ايدرم افندم.
احمد عونى

احمد عونى بك افنديه بالمقابله يازديغم تشكرنامه در: (۲۸)

عليك عون الله يا نور عيني حضرت عوني

دهده افندمك بعض احوال كرامت اشتمالنه دائر اوزون اوزاديه تحريرينه خامه زن غيرت اولديغكز ايضاحنامه كزى كمال دقت و اهميتله اوقودم. و جمع و تلفيقنه چاليشديغم اثره امضاي عاليلى التنده عيناً درج ايتدم. و اداء شكرانده سوزه نردن باشليه جغمى تعيينده موقع تحيره قالددم. او سهل بيان فقيركزى غشى ايتمش موضوعى وجده كتيرمش ايدى. سپهسالار ترجمه سنى برقچ سنه اول مطالعه ايله قريالعين اولديغم زمان قلمبده ذات عليكنزه قارشو حس تعظيم اويانمش حرمت غيابيه حصل اولمش ايدى. دهدهمك حلقه تدريسده

بولنديغى زمان مطلقا يكدىكرىمىزى كورمىش اوله جغز، اولمسه ق بيله تعارف ازلى ايجابنجه روحاً طانشمش بولنه جغز.

آشنالق تا ازلدندر سزاي يار ايله
بو طلب قندن كلير رؤيت مقدم اولمسه
غيرت مخصوصه لرندن طولاي تشكراتى عرض ايدر، ملاقات صورييه مظهر اولمقلغمى ديلرم عزيزم؛
عونى بك لطفك ايله كمترى ممنون ايتدك
حضرت اسعده بر قات دها مفتون ايتدك
معكس نور جمال اولديغكه شهبهم يوق
بزل انوار بيوروب كوكلمى مشحون ايتدك
حامل سر كمالاتى اولوب اول ذاتك
فيض ساريى ايله قلبمى افسون ايتدك
بين الاخوان يوجه بر موقع عالى طوتدك
ذات علياكي همين لؤلؤ مكنون ايتدك
حضرتك قدريني تشریح ايدرك عشاقه
هر كس طوغريسي حسرتكده مجنون ايتدك
او مبارك ده دهنك نامنى ياد ايله يهرك
قلبمى حسرتله ياقوب چشممى كلكون ايتدك
بيلمدم قدريني حقيله او نور عشقك
ديده مى اشك ندامت ايله جيحون ايتدك
حق تعالى سنى الطافنه مظهر ايتسون
بنى سن وادى شكرانده مديون ايتدك
فيض بخش اولدى حقايقله دل وصافه
نشهمى ذوقمى هم شوقمى افزون ايتدك
(۳۰) جواباً ارسال بيوردقلى مفصل مکتوبدر؛

انيس روحم حسين وصاف بك افندى حضرتلى

عزيزم زده ده افندى حضرتلرينك بعض مناقب عليه لرينى حاوى ورقپاره لرك تقدیمندن محظوظاً ارسال بيوريلان التفاتنامه لرى دست تعظيمه الندى. بو پريشان افاده لره قيمت تقدیری محضه اثر كرمليرد. معلوم اولديغى اوزره او ولى الله بر نور، بر معنى ايدى. حالبوكه معنادن بحث ايدهبلمك ايچون او معنای كورمك و اكا محرم اولمق اقتضا ايدردى. مردان طريق خدا ايسه (تا سرمويي تعلق هست محرومى بجاست، هر كه اين زنار دارد در حرم نا محرم است) بيوررلر. فقير كى اويله سرمو دكل، بيكرجه تعلق صاحبی اولان بر نابكار او معنایه نصل محرم اوله بيلير ايديكه. او نور الهی یی كوره بيلسون ده كسوة حروف و ظروف ايله اظهار ايله سن. معنای كورنلر بيله (باز گشتم آنچه گفتم زانكه نيست، در سخن معنى و در معنى سخن) بيوريورلر. ارتق معنا خصوصنده فقير كيبلك پريشان افاده لرنده كى قيمت تصور بيورلسون. فقط نه چاره كه بو حقيقتك معلوميتي ايله برابر سوق محبتله و بلکه بر بوى معنى استشمام اولونور ملاحظه سيله ينه صور نقوشه مراجعت اولينور. انك ايچون حكيم سنای حضرتلرينك بالاده معروض بيت شريفنه ايشيدن بر ذات عليا (غريبدركه سوزدن توبه يه رجوع ايتديكى صره ده ينه سوزله مشغولدر) بيورمشدرد. نه ياپالم عالم تعينات نسبت كلامن دخى موردی

اولدیغندن سوزسز اولمیور. بو مناسبتله عزیزمز دهده افندی حضرتلرینک بعده تخطر اولنان احوال علیه لرنندن بعضلرینی اولکی معروضات عاجزانه مه زیل اوله رق عرض جرأت ایلدم.
یار جانم افندم (۳۱)

حضرتک کرامت علمیہ لری

(رتبة العلم اعلی الرتب) بیورلدیغی اوزره کرامت علمیہ، کرامت کونیہ دن افضلدر. انک ایچون حضرتک اکثر اوقات شریفه لری حجره سنیہ لرنده مطالعات ایله کچر و شاکردلرینی ده علمه تشویق بیوررلر ایدی. بو سببله حقایق و معارف الهیه ده کی احاطه لری بر درجه ده ایدی که فصوص الحکمک اک مغلق بحثلرینی غایت وجیز و اچیق بیانات ایله شرح ایدرلر و بو معانی غامضه پی سامعه پک سهولتله تفهیم بیوررلر ایدی. مثنوی شریفک ابیات مشکله سنی شرح خصوصنده کی بیانات علیه لری علی ملاء الناس واقع اولدیغندن مسلم انام اولان بو خصوص حقنده کی افاداتی زائد عد ایدرم.

مثنوی شریفه درسندن صوکره بر جمعه کونی حجره ده ایدک بر خواجه افندی کلدی و مبارک اللرینی اوپوب کمال ادبله حضورنده اکی دیز اوستی اوطوردی. علم تصوفله اشتغال ایدر ایمش. عزیزمز بیوردیلرکه: -باقیکز تحدیث نعمت قبیلندن اوله رق سزه سویلیه ییم، خواجه افندی مسائل معرفتدن بر قاچ مسئله ده مشکل واقع اولمش، بتون استانبول مشایخنه مراجعت ایتدیکی حالده حل ایده مامش. فقیره کلدی. الحمدلله مشکلرینی حل ایتدم. بویله اولمدی می خواجه افندی؟ خواجه افندی کمال ادبله تصدیق ایتدیلر.

بر کون حجره شریفه لرنده یالکز ایدم. عرض مافی الضمیر ایدوب دیدمکه (افندم ارباب طریقت خلوتسز مقصوده وصول ممکن اولمدیغنی سویلیورلر. حالبوکه فقیر مأمورم، مأموریتم قرق کون دکل اوچ کون بیله غیبوبته مساعد دکدر. دیمک که بو حال ایچنده فقیر بی حاصل قاله جغم. (۳۲) بیوردیلرکه (خلوته دخولدن مقصد سالکده معارف الهی نک ظهوریدر. حالبوکه حضرت شیخ اکبرک اثار علیه لرنده بیان بیورمدقلری حقایق و دقایق قالمامشدر. چوق کیمسه لر واردرکه خلوته کیروب بو معارف و حقایقندن کنیدیلرنده بر شی ظاهر اولمقسزین چیقارلر. خلوتی نه یاپاجقسن حضرت شیخ اکبرک اثارینی مطالعه ایت. نته کیم (الانسان الکامل) نامنده که اثرک مؤلفی اولان عبدالکریم جیلی حضرتلرینک شیخی علی الجبرتی حضرتلری اکا حضرت شیخک اثار علیه لرینی مطالعه ایتمسنی توصیه ایتمشدر.

بر کون دیدمکه (افندم شو صره لرده بعض کیمسه لر جلب ارواح ایله مشغول اولورلر و انلردن بعض شیلر صؤال ایدوب جواب الیورلر. بونک اصلی وارمیدر؟) بیوردیلرکه (باق سکا سویله ییم بزم مسلکمزده نه جلب ارواح نه خواص نه ده کرامت واردر. سن تحصیل معرفته باق، مقصود اولان بونلرک هیچ بریسی دکدر. انجق معرفتدر. هم بو جلب ارواح یکی بر شی دکدر. مثنوی شریفه ساحران فرعونک جدلرینک قبرلرینه کیروب انلرک ارواحنی جلب ایدرک موسی علیه السلام حقنده استفساراتده بولندقلری بیان بیورلمشدر. او سرخ شریفی مطالعه ایت.)

او صره لرده دیکر بر کون بیوردیلرکه (کچن کون طیشاردن مدرسیه کلدم. کنج طلبه دن بر قاچی اوچ آیاقلی تمیر اوجاغک اطرافنه طوپلانمش اولدقلری حالده بکیورلردی. یانلرینه کیدوب نه یاپدقلرینی صوردم،

اولولرله ارواخ جلب ایدیورز دیدیلر. جلب ایتدکدن صوکره نه یاپه جقسکز دیه صوردم، احوال اخیرتدن سؤال ایده جکز دیدیلر. انلره دیدمکه حق تعالی حضرتلری (۳۳) الحمدلله سزی انسان یاراتدی. و عقل و یردی و سزه پیغمبر و کتاب کوندردی. قرآن کریمده احوال اخیرت حقنده سزه بر چوق تفصیلات ویردی. بونلره انانمادیکرده اوچ ایاقلی تمیر مانغاله می انانه جقسکز. شمدی طاغیلک اورادن یوقسه هپکزی دوکرم دیدم. (کوله رک) هپسی قورقدیلر، قاجدیلر.

کرامت کونیه لرینی ستر، کرامت علمیه لرینی دائما ازهار ایدرلر ایدی. انک ایچون شاکردلرینی تربیه و ارشادلری ده علمی و فکری ایدی. اره صره تربیه علمیه و فکریه لرینه کرامت کونیه لرینی مزج بیوررلر ایدی. بر قاچ مسال عرض ایده میم؛

بر کون حجرده طعم احضار بیوردیلر. مدرسه ده صلحای طلبه دن بر بوشناق عثمان افندی واردی. مرحوم مهری افندی کیزلیجه عثمان افندی طعامه دعوت ایتمسی امر بیوردیلر. عثمان افندی حضرتک قدرینی عارف اولدیغی ایچون حضور شریف لرینه جبه سز کیرمکی مناسب کورم دیکندن جبه سنک بر قولنی کیمش و دیکرینی ده کیمک اوزره بولنمش اولدیغی حالده حجرده دن ایچری کیردی. ده ده افندی حضرتلری انی او حالده کورنجه کوله رک (ضرری یوق جبه سز کل، بوراده قادین یوق) بیوردیلر. مقصد عالیلرینی اکلایه مدیغمز ایچون وجه مبارکنه باقدق. بیوردیلرکه (بو احمد مدحت افندی عقلی بر ادم ظن ایدردک. مکر عقلسز ایمش. دیرمش که (بزده قادنلر ایله ارککلر آیری آیری اوطوردق لرندن هر ایکی جنسن مجلس لرنده مصاحبات بی ادبانه جریان ایدیور. و بو سببله تربیه اجتماعیه مز نقصان اولیور. اگر اوروپالیر ده اولدیغی کی براده ده قادین و ارکک مجلس لرده مختلط بولنسه، جنسیت اراسنده (۳۴) بو کی مصاحبات واقع اولماز و تربیه مز تکمل ایدر.) پک اعلی او ارککلر ایله قادنلری بر یره قویدوق مرور زمان ایله بونلرده یکدیگرینه الیشوب یوز کوز اولورلر و بی ادبلکره قیام اده جک اولورلر سه بونلری اوتاندرمق ایچون ارالرینه هانکی جنسی قویالم.)

یوم مبارک بر یوم لطیفنه مصادف اولان بر جمعه کونی مثنوی شریف درسندن چیققدن صوکره نفسمده کاغذخانه یه کیتمک تقاضاسی ظهور ایتدیکندن مبارک اللرینی اوپوپ ایرلدم. و اورایه کیدوب دره بوینده کی قهوه لردن برینه اوطوردم. و کلن کیدن انسانلری تماشا یه قویولدم. بو غله بلق ایچنده بر چوق اچیق صاحیق نسوان مزینه دخی وار ایدی. بی پروا اکره ده باقار ایدیم. ایچلرندن بکندی کرم دخی بولونردی. ایکندی یه قدر بو حالده امرار اوقات ایتدم. بعده اوصانوب ایوب سلطانه کتدم. بعدالزیاره قلعه خارجیندن و ادرنه قاپوسندن فاتحه کلدیم. اقشام اذانی اولمش ایدی. ادای صلات ایچون جامع شریفه کیردم. شادروان قاپوسندن چیقدیغم صره ده ده افندمز حضرتلرینک مبارک یمنلرینی کیدکلرینی کوردیم. کندی کندیغه (تام حضرته کورونه جک محلدر. بنم اقشام نمازینی جماعتله ادا ایتدیکمی کورورسه خوشنه کیدر.) دیوب قوشدم، مبارک اللرینی اوپدم. تبسم بیوره رق (او غلم بوراده میسک، نره یه کیده جکسک؟) بیوردیلر. (سمته کیده جکم افندم) دیدم. (بن ده شوراده ن اشجیده براز لقمه ایده جکم. باق بو بیتلر خواجه حافظ کدر یاز) بیوردیلر. یازدم و حاجبمدن یوزلرینه باقه مقسزین مبارک اللرینی اوپوپ آیرلدم.

مرغ زیرک نشود در چمنش نغمه سرای

هر بهاری که به دنبال خزان دارد

شاهد آن نیست که موی و میانی دارد

بنده طلعت آن باش که آنی دارد

(۳۵) بو حال فقیرك مبادی انتسابندن واقع اولمش ایدی. بو وقعتدن صوکره حضرتك بنی بندن زیاده بیلدکیرینی واقف اولدم.

بر جمعه کونی مثنوی شریف درسی اکمالدن صوکره جامع شریفدن چیقارکن بر جزی توقفله حافظ نوری رحمت الله علیهم وعظنده مجتمع اولان جماعته شویله جه بر نظر ایدرك یورودیله و دونوب فقیره بیوردیلر که (بونلرك هپسنه بر طلبه می دکشمم) بالطبع حضرتك مرادی انلری تحقیر دکل بلکه (تفکر ساعة خیر من عبادة سبعین سنة) حدیث شریف مجیبینجه تفکرک فضیلتی بیان ایدی. زیرا مثنوی شریف مطلعه سی بو حدیث شریف ایله عملدر.

ای برادر تو همان اندیشه های

ما بقی تو استخوان و ریشه های

یوم موعودده تلقی ذکر ایچون مدرسه ده کی حجره شریفلرینه کیدرکن نفسمده عظیم اضطراب و استنکاف حسی حصوله کلدی. نفسم بگا دیر ایدیکه: سن شمدی حر و آزاد بر حالده یشامقده سک بر مرشده انتساب بنده لکدر. اسارتی حریته ترجیح کار عاقل دکلدر. کیتمه واز کچ. آز قالدی حجره یه کیتمکدن صرف نظر ایده جکدم. وقتاکه جبر نفس ایله مدرسه یه (۳۶) داخل و صحبت علیه لرله مشرف اولدم، بو حال می عرض ایتدم. بیوردیلر که (باق، سکا بونك جوابنی ویرهیم. بغدادده معروف کرخی حضرتلری زماننده بر راهب وار ایمش. ریاضات سببیه کندوسنده بعض خوارق ظهور ایدرمش. یالکز اولیاءاللهدن صدورینه ذاهب اولدقلری خوارق کونیه نك بویه دین حقله متدین اولمیان بر راهبدن دخی صدورینی کورن عوام خلق اره سنده قیل و قال ظهوره کلمش. عقائده خلل طریانی خوفیه علمای زمان بو حالک ازاله سی چاره سنک تدارکی استدعاسیله صاحب وقت اولان معروف کرخی حضرتلرینه مراجعت ایتمشلر. انلرده قالقوب راهبک نزدینه کیتمشلر. ارالرنده شو مکالمات جریان ایتمش: حضرت معروف—مسلمان اول

راهب—اولمام

حضرت معروف—نیچون اولماز سین؟

راهب—چنوکه نفسم بلالزوم تبدیل مذهبدن استکراه ایدر.

حضرت معروف—سن بو خوارقه نه ایله نائل اولدک؟

راهب—ریاضات سایه سنده.

حضرت معروف—نفسک ریاضاتدن استکراه ایتمز می ایدی؟

راهب—ایدر ایدی. فقط بن اکا مخالفتله اختیار ریاضات ایلدم.

حضرت معروف—دیمک که حقیقت مخالفت نفس ظرفنده در. اسلامیتی نفسک کریه کوریور اکر سن عاقل و مسلکک اری ایسه ک نفسک استکراه (۳۷) ایتدیکی اسلامیتی قبول ایتملیسین. بونک اوزرینه راهب تأملدن صوکره درحال اسلامیتی قبول ایتمشدر. سنده نفسکه مخالفتله کلدیککه ایو اتیدک. نفس دائما حقیقتدن روگرداندر. او، بو عالمنددر. ایستکه بو عالمک ازواق و تلزاتیه مشغول اولسون فقط انسانده روح ده وارد. روح انسانی بعضاً کندی عالمنه جذب ایدر. انک ایچوندرکه انسانده بعضاً عبادات و طاعات داعیه سی ظهور ایدر. و نفس کندی عالمنه جذب ایلدیکی وقت ده میل هوا و معاصی پیدا اولور.

پوسته و تلغراف اداره سی مأموریت مدیریتی مأمورلرندن و خرقه شریف جوارنده

ام‌کنعان درگاه شریفی منسوب‌لرندن و طریقت علیّه رفاعیه خلفاسندن عثمان افندی فقیره بویله نقل ایله‌دکه (بر کیجه فقیره بر حال عظیم غلبه ایتدی. موسم یاز و هوا لطیف و مهتاب ایدی. صباح نمازینی ادا ایچون ایاصوفیه‌یه کیتیمک اوزره یوله چیقدیم. بعده ادا الصلاة بایزیده زینب خانم مرحومه‌نک قوناغی اوکنده کی یوقوشدن اینرکن مستغرق بر حالدّه ایدم. او ائناده فاتهی شریفه‌نک معانی عجیبه‌سی وارد اولمغه باشلادی. براز ایلرده وزنه‌جیلره طوغری اولان یول اوزرنده نظرم اسعد دهده افندی حضرتلرینه مصادف اولدی. سکه شریفه‌لرینی ارقه‌یه طوغری کیمش و مبارک‌الری اچیق ایدی. فقیره طوغری کلوب تبسمله سلام ویردی. و بیوردیلرکه (حضرت شیخ اکبر رضی الله عنه فاتحه شریفه‌یه الی یوز قدر معنی ویرمشلردر. الحمدالله فقیره یوز قدر معناسی ظاهر اولدی.) اسلام علیکم دیوب باشقه بر شی سویلمکسزین کچوب کیتدیلر. انلرک بو کلام و نظر شریف‌لرندن حالم دیکرکون اولدی. (۳۸)

بر جمعه کونی مثنوی شریف درسندن صوکره فاتح جامع شریفنک قره‌دکز جهتنده کی موصلفلری اوکنده کمر طرفنه طوغری بر فقیر قهوه‌جینک وضع ایتدیکی بر قاچ اسکمله اوزرینه اوطورلدی. او صره‌ده دهده افندی حضرتلرینی طانیان بر صوفیده کلوب انلرک یاننده کی اسکملیه اوطوردیلر. حضرت اکاده قهوه اصمارلادی. قهوه‌لر کلدی. هپ ایچمکه باشلادق. دهده افندمز حضرتلری طبقه‌لرینی چیقاروب بر سیکاره یاقدیلر. صوفی اعتراضاً دیدی:

بو توتون اسرافدر. اسراف ایسه حرامدر. شرعاً بونی ایچمامک لازم کلیر.

حضرت—قهوه زائد و اسراف دکلمی نیچون ایچیورسین؟

صوفی—قهوه بر نوع غدادر. اسراف صایلماز.

حضرت—توتونک دخی بر احتیاج اولوب اولمدیغنی ایچنلره صور. مباحیتی حقنده درت مزه‌ب اوزرینه ویرلمش فتوی واردر.

صوفی—رایحه‌سی کریهدر. دیوب مسئله‌بی تغلیط ایدرک اوزاتمغه باشلاینجه

حضرت—بو بر بحث شرعیدر. بوراسی ایسه قهوه‌در. انک محلی دکلد. بیوروب صوفی بی اسکات ایتدیلر.

فی الحقیقه صوفینک محاکمه‌سزلکی میدانده ایدی. زیرا هر رایحه‌سی کریه اولان غدانک اسراف و حرام اولمسی ایجاب ایتسه، صارمساق و صوغان کبی نباتاتنده اسراف و حرام اولمسی اقتضا ایدر ایدی که بونلر حقنده بویله بر حکم شرعی یوقدر. (۳۹)

دهده حضرتلرینک شریعت مطهره‌یه رعایتلری و سنن سنیه‌یه متابعتلری

حضرت (وکلوا مما رزقکم الله حلالاً طیباً) ایت کریمه‌سنک حکم منیفنه رعایت اوزرنده نجس واردر. طیب و حلال اولان رزقی منجس ایتمسون دیه یمورطه‌لری ابتدا صابونلی صوایله ییقامادقندن صوکره اکل ایتمزلر ایدی. و عزیمت اوزره ویرلمش اولان بر فتوایه نظراً اسپرتو نجس حکمنده اولدیغندن اسپرتو لامبه‌سنه اسپرتو قویمق لازم کلدیکده کیمسه‌یه قویدرمیوب کمال دقتله کندیلری قویارلر و بعده مبارک‌الرینی کوزلجه صابون ایله ییقلرلر ایدی. بتون افعال و حرکاتی سنن سنیه‌یه توفیق بیورلر و فقط بو سنن شریعه بی کندیلرینه یاقیشدیره‌رق اجرا بیوردقلریندن احوال علیه‌لرنده بعضلرده کورینن اثار تعصب اصلاً مشاهده اولنماز ایدی. افعال مباحده‌ده بیله احادیث شریفه احکامیه عمل بیورلر ایدی. بر کون فقیر حجرده‌ده حضورلرنده قهوه پیشیرمکده ایدم. جزویه ایکی قاشیق قهوه قویدم. بیوردیلرکه (بر پارچه ده‌ها قوی که تک اولسون. زیرا حدیث شریفده (ان الله وتر یحب الوتر) بیورلمشدر.) ینه بر کون فقیره بیوردیلرکه (شیمدی بهار موسمیدر. (واغتموا برد الربیع الخ) حدیث

شریفی مجیبینجه بن کله جک جمعه نمازدن مقدم هوای بهاردن استفاده ایتمک اوزره جامع شریف جوارنده کی قهوه لرك بریسنده اغاچ التنده اوطوره جغم. ایسترسه ک سنده کل)

ینه بر کون حجره شریفلرینه بر ذات بر طوربه قورو اوزوم هدیه کتیردیلر. فقیره (۴۰) خطاباً بیوردیلر که (صلی الله علیه وسلم افندمز بر هدیه کلدیکده او هدیه دن حاضر و نه اعطا بیورلر ایدی. بزده انلره اتباعاً او یله یاپارز). طوربه یی اچوب ایچنده کی اوزومدن هرکسه توزیعی بیوردیلر. حضرت نمازی قبا حصیر اوزرنده قیلارلردی. و (ایکی جهان فخری صلی الله علیه وسلم افندمز بو نوع حصیر اوزرنده نماز قیلارلردی) بیورلر ایدی.

لطیفه لری

حضرتک پک لطیف و خوش و عبرت آمیز لطیفه لری وار ایدی. حاطرده قالان بر ایکسینی عرض ایده ییم. بر کون مثنوی شریف درسندن صوکره فاتحه مصلله لر جهتنده کی قهوه نك اغاچلری التنده کپریه طوغری بر محله استراحت بیورمقده ایدیلر. حضور شریفلرنده یالکز فقیر وار ایدم. بیوردیلرکه (ارقه کده بر ادم اوطوریور دونده انک صقالنه باق) دوند. باقدم، اوزون بویلی و بیاض و غایت اوزون صقاللی بری ایدی. بیوردیلرکه (احمدی نقل ایدرکه : بوی و صقالی و آدی اوزون اولان کیمسه لرك حماقت و بلاهتله متصف اولدقلرینی بکا سویلمش لر ایدی. بر کون اوزون بویلی و اوزون صقاللی بریسنه تصادف ایدوب آدینی صوردم. (عبدالرحمن الرحیم مالک یوم الدین) دیو جواب ویرمکه عنده حماقتی ثابت اولدی. اگر بو ادمک اسمی ده اوزون ایسه احمدینک روایتی بر ده ا ثابت اولمش اولور. (۴۱)

صوری و معنوی بعض ارشادات علیه لری

بر جمعه کونی مثنوی شریف درسندن چیققدن صوکره حجره شریفلرینه عودت اولنمقده ایدی. یول اوزرنده بر طاقم صبیان اوینامقده ایدیلر. حضرتی کورونجه سکز اون چوجق بربرنی متعاقباً قوشوب مبارک اللرینی اویدیلر. حضرت هر برلرینی سووب اوقشار و خیر ایله دعا بیورلر ایدی. ایچلرنده اوچ درت یاشلرنده قدر بر صبی وار ایدی. یوکسک بر محله اولدیغندن تقبیل ید شریف ارزوسنی اظهار ایله اینمکه چالیشیور، انه میور ایدی. فقیر او صبی یی او محلدن الوب حضرتک اوکلرینه قویدم. صبی همان مبارک اللرینی اویدی. حضرت بیوردیلر که (بو هپسندن ده ا کوچک بن ده بونی هپسندن زیاده سودم). فقیره (حضرت کوچک چوجقلری نه قدر سوپورلر. خاطره سی کلدی. براز یورودکدن صوکره بیوردیلر که: بنی کورن چوجقلری سودیکمه زاهب اولور. حالبوکه بن اللهی سوپورم. بو حال سنت سنیه دن اولوب بالجمله اکبر اولیاءالله دن ده ظاهر اولور. زیرا صبیاً قریب الله. و قریب الله اولانلر بعیدالله اولانلری تسخیر ایدر. صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلری یاغموور یاغارکن رأس سعادتلرینی اچارلر و یاغموور حقنده حدیث التکویندر بیورلر ایدی.

بر صباح دائره کیتمک اوزره یوله چیقدیغمه اونکپانی جوارنده عل الاکثر حضرتک هندستنده بولنان اخوانندن بریسنه ملاقی اولدم. طشره دن هنوز کلمش ایدی. براز حسبالحال صوکره حضرتی لاجل الزیاره مدرسه یه کتدیکنی سوپلیدی. و بو مکالمه (۴۲) اثناسنده وجهنده عظیم بر تغیر حصل اولوب بکایه باشلادی. سببی صوردم، دیدی که (طشرده بولندیغم اثنا ده یانمده هوای بر قاچ رفیق وار ایدی. سائقه ضرورتله انلرک

مجلس عشرت‌لرنده بولندم. و انلرك اصراری اوزرینه بر قاچ بارداق بیرا ایچدم. بر مجلس فسقده بکا افکار فاصده حصل اولدی. او ائاده قارشومده عزیزمز دهده افندمز حضرتلری ظاهر اولدی. مبارک اللرینه اوجی اتشدن چاتاللی بر تمیر عصا وار ایدی. بو عصانك اوجنده که اتشلی اوزیمه طوغری اوزاتهرق یوروردیلر. اویقوده دکلدم. حضرتی عیاناً بو حالده مشاهده ایتدم. وجودمده بر رعشه حصل اولدی. همان مجلسی ترك ايله اوطه‌ما کلدیم. اوراده بر بکای شدید ايله تائب و مستغفر اولدم.

ینه اخوانمزدن بریسی فقیره نقل ایدرکه: (رفیقلمدن بر طاقم کیمسه‌لرك طلبی اوزرنه (پوکر) دیدکلی قمار اویوننه باشلادم. بر قاچ کیجه صوکره دهده افندی حضرتلری رؤیامده ظاهر اولدیلر. مبارک اوچلرینك ایچنده قمار ائناسنده استعمال ایدیلن فشرلدن بر دانه‌سی وار ایدی. انی فقیره ابراز ایدرك بیوردیلر که (بو، حرامدر. انساندن ایرکچ چیقار)

حجره شریفه‌لرنده صحبت اولندیغی ائاده بیوردیلر که (مکتبه فارسی درسی اوقوتدیغم صره‌لرده طلبه‌دن برینك پدري آل بو فارسی بیتنی خواجه که کوتور. ترکجه‌یه ترجمه ایتسین. دیمش. چوجق بکا کتیردی. بیت فارسی بی ایدی.

هر که گوید عاشقم آتش فتد بر جان من
زانکه میترسم نباشد عاشق جانان من

(۴۳) بویله‌جه ته‌رحمه ایتدم:

کیم کی دیرسه عاشقم آتش دوشردی جانمه

قورقارم اول داخی عاشق اولمیه جانانمه

بو ترجمه‌نك زیرینه بو بیتنی ده انشا ایدوب کوندردم:

ایستردم سوسین بتون عالم بنم جانانمی

سومینلر قالماسین عالمده هیچ سلطانمی

بیت اوقودقدن صوکره پک معنیدار تبسم بیوریلر. فقیر کندی نفسمه اوله‌رق عرض ایدرمکه او مجلسده مسئله‌نك فرقنه و ارامادم. یالکز بو بیتلری دفتیمه قید ايله اکتفا ایتدم. استیضاح ده ایده‌مدم. ارتحال‌لرندن صوکره الیمه عین القضاة همدانی قدس الله سره حضرتلرینك ابدۃ‌الحقایق نامنده که اثر شریفلرینك بر یازمه ترجمه‌سی کچدی. انک بر مجلسنده بیوریورلر که (عشق الهی پی ایکی کمسیه تقسیم ایتدی. بریسنی بر جوانمرد الدیکه پیغمبر زیشانمز صلی الله علیه و سلمدر. دیکرینی ایسه علیه‌اللعنه الدی.) بو محلك مطالعه‌سنی متعاقب حضرتک بیوردیغی نکته‌نك زوقی قلب فقیره پرتو انداز اولدی. و اگله‌دمکه بیت فارسینك معناسی زوق ابلیسیدر. زیرا بخل و حسده مستنددر.

دهده افندمز حضرتلرینك انشاد بیوردقلری بیتک معناسی ایسه زوق محمدیدر. زیرا سخا و جوانمردی اوزرینه مستنددر. ابلیس دییورکه یا رب سن بنم معشوقم‌سک. مادام که بنی طرد ایتدک. و حریم وصلکه اغیاری قبول ایتدک. بن ده انلری حضوریکه کله‌میه‌جک بر حاله کتیره‌جغم. (فبعزتک لا غوینهم أجمعین)

حالبوکه صلى الله عليه و سلم افندمك زوق (٤٤) عاليه لری بونك ضدیدر. انلر بیوریورلر (كثافت طبیعیہ صائقه ارتکاب کبائر ایدن امتمه شفاعت ایدوب نائل جمال ایده جکیم) و (شفاعتی لاهل الکبائر من امتی) و (وما أرسلناك الا رحمة للعالمین) باقکز او عارف بالله هانکی دریای معرفتدن اعتراف بیوررلر ایمش.

بر کون حجرده قهوه پیشبردیکم صرده قهوه قاشیغنی ارادم. بوله مادم. حضرت بر سیغاره کاغدی قابنک بر پارچاسنی لوله کبی بوکلمش اولدقلری حالد کوله رک الیمه ویردیلر. و بیوردیلرکه ایشته سکا بر قهوه قاشیغنی که پادشاهده بیله بولنماز. درویش استحصال حوایج امرنده ترک تکلف ایله ایشلرینی اولورینه باغلامالی. هر نه بولورسه انکله اکتفا ایتملی.

ینه بر کون مبارک اللربنی اوپوب حضور شریفلرندن چیقدیغم صرده فقیره بر سیغاره عنایت بیوردیلر. حالبوکه المده یانار بر سیغاره اولدیغندن اکی اراء ایله وار افندم. دیدم. بیوردیلرکه (درویش کیمسه دن بر شی طلب ایتمز. فقط کلنیده حقدن بیلوب رد ایتمز) درحال سیغاره بی الدم. ایشته حضرتک شاکردلریله اولان مصاحبات و معاملاتی بویله جه یا صراحتاً ویا دلالتاً ارشاد و ایقاضه مستند ایدی.

عزیزمك صوك زمانلرنده کی احوال علیه لری

حضرت اوچ آیلرده مثنوی شریف درسنی تعطیل بیوردقلری وقت ارا صره سنبل افندی حضرتلری خانکاه منیفنه کیدوب دوراق قرائت اولندیغی ائناده سماع بیوررلر و اثنای سماعده کندولرینه حال عالی غلبه ایتدیکی سیمای شریفلرنده ظاهر و نمایان اولور ایدی. (٤٥) و اکثراً رفاقت علیه لرینه لطفاً مهری افندی مرحوم ایله فقیری الیرلر ایدی. بویله بر سماع ائناسنده بر کون مجلسده عظیم بر فیض اثری ظاهر اولوب درویشان و زوار اره سنده هیچقره رق اغلمه لر واقع اولدی. بزلر دخی قائماً زوار اره سنده حضرته نظر ایدر ایدک و حضرت دخی او حال ایچنده بزلره عطف نظر بیوررلر و او نزر فیض اثر اعماقمزه نفوز ایدر ایدی.

صون جمعه لردن بر جمعه کونی مثنوی شریف درسندن اول حضورنده بر حال استغراق نمایان ایدی. جمعه نمازینی ارقه لرنده کی صفده قیلدم. نماز ائناسنده حال قیامده ایکن وضعیت رکوعه قریب بر حاله کلیر ایدی. و قوللرینی یانلرینه صالیویره جک کبی بر وضعیت الیرلر ایدی. بو حال ایچنده نماز ختام بولدی. مثنوی شریفه باشلادیلر، و تقریر شریفلرنده اصلاً اغلاق و رکاکت اولمقسزن درسی اکمال بیوردیلر. و او کون بزه اذن ویروب یالکز نظمی قپودان مرحومی الراق حجره لربنی تشریف بیوردیلر. مرحوم قپودانک روایتنه نظراً حضرت حجره شریفه لرنه داخل اولنجه ارقه اوزری یاتوب – بن دریا ایسترم- بیورمشر. ایرتسی هفته حجره یه کتدی کمزده فقیره خطاباً بیوردیلرکه – بن کچن هفته نه یاپدیغمی بیله میه جک بر حالد ایدم. مثنوی شریف تدریس ایدرکن دخی نه سوبلیدی کمی بیلمیورم. عجابا بر نقصان واقع اولدی می؟- فقیر دخی (خیر افندم هج بر نقصان واقع اولمادی. درس پک مکمل تقریر بیورلدی) دیدیکمه (الحمد لله) بیوردیلر. و باشقه بر شی دیمه دیلر. (٤٦)

۱۳۲۷ سنه رومیه سی اوائلنده امداد الله افندی حضرتلرینک مثنوی شریفه شرحنک طبعنه دائر هندستانده نثار احمد نامنده کی ذاته بازدقلری مکتوبک دروننه فقیرک ادرسنی حاوی بر ظرف وضع ایدوب

يازيله جق جوابك بو ظرفه وضعاً ارسالی مکتوبك متننده بیان بیوردیلر. بو آنه دکین هندستانه بر چوق مکتوب یازدقلری حالده بو تدبره مراجعت بیوردقلری واقع دکلدی. سببئی اکلایمه دم و کندیلرینه ده صورامادم. بونک حکمتی بالاخره معلوم اولدی. زیرا بو ظرفه وضعاً هندستاندن کوندریلن جواب ۱۳ آغستوس ۱۳۲۷ تاریخنده دست فقیره واصل اولدی که حضرتک یوم ارتحاللرندن یکرمی ایکی کون کچمش ایدی. مکتوب ید فقیره قالدی.

الای امینلکندن متقاعد جمال بک مرحومک ۱۳ محرم ۱۳۳۰ تاریخنده فقیره یازدیغی مکتوبک صورتی

راسمه سلامی بعدالادا شو وجه ایله عرض حاله جرأت ایدرم که تشنه دلان حقیقتک بلبلی و شهر معارفک کلی و مرده دلره حیات بخش ایتمکده عسی قدم اهل الله عظامک سرآفرازی مرحوم و مغفور دهده افندی حضرتلرینک فیوضات معنویه سنه هر زمان کمال تحسره دیده دوز مترقب ایکن هنوز نائل لطف و التفاتی اوله مدیغمدن طولایی کمال تلحفله اشکریز تأسف ایدیم. اشبو اوچیوز اوتوز سنه سی محرم الحرامنک اوننجی بازار ایرتسی کیجه سی نماز عشایی بعدالادا اوراد و ازکرمی اکمال ایدرک براز استراحت ایتمک اوزره بر معتاد دوشکه اوزانمش ایدم. بو ائنده ایدی که صلات منجیه یه مداومت ایدیور و انوار محمدیه یه و تجلیات الهیه نک ظهورینه منتظر بولنیور ایدم. او آنده کندیمی روشن ضمیر زوات ایله مملو عظیم بر ابنیه نک دروننده بولدیم. بیلمه دیکم و کورمه دیکم بو محله هرکس قوش کی کچیور، بیتمز و توکنمز اولان بو غلبه لکک ده ارقه سی کسلیمیوردی. بن بو حاله شاشیروب قالمش و اطراف و اکنافه عطف نظر تعجب ایتمکده ایکن عالی بر تخت اوزرنده جناب اسعده نظرم ایلیدشدی. همان او جانبه قوشدم. و آن واحده قائماً حضور اسعده طوردم. بکا خطاباً (جمال نرده سک؟ بن سنی بکلیورم) التفات صفا بحشاسنه معروض قالدیم. بو التفات کلام بنی مستغرق لجه سرور ایلیدی. سونیدم و سونجمدن شو یولده اراده کلام ایلدم. (افندم بن سنی نه درجه لرده سودیکمی و هر دائم سزی ارادیغمی بیلیرسکز) (۴۷) جوابی اغزمندن چیقدی. بو سوزی صرف ایدر ایتمز شو یولده ایراد کلام ایلدیلر. (جمال بنی عالم رؤیاده و عالم خیالده می ارایورسک؟ ارتق بنی اورالرده آرامه جمال بنم سوزیمی ایشیدییورمسک و بنی کوریورمیسک بو عالم خیال می؟ بو حال رؤیای؟ ایشته بنی هر دائم بوراده ارا و بویه کور) بو کلام حکمت انجام نحایت بولور بولماز نصل اولدیغنی تخطر ایده میورم، ایکی جهان کونشی صلی الله علیه وسلم افندمز تشریف بیوردیلر. تام مواجهه عاجزیده توقف ایدرک نزد جلیل رسالت پناهیلرنده بولنانلره بر قاچ دفعه لر بعض افادانده بولندیلر ایسه ده اکلایه مه دم. و بر قاچ دفعه ده بکا و بنم یانمده بولنانلره طوغری نظر کیمیا اثرلرینی توجیه ایتدیلر. ایشته بو حال هیبت و دهشت ایچنده عالم فرقه کلدیم. زره قدر اویقو علائمی یوق ایدی. و اندن صوکرده خیلی زمان اویویه مدم. (انتهی کلام الحال و سیجی ظهوره

انشاء الله تعالی)

محمد جمال

فی الحقیقه ده دهده افندمز حضرتلرینک (بن سنی بکلیورم) نطق شریفلرینک اثری ظهور ایدرک جمال بک بو تاریخدن صوکره بو عالمده چوق یاشامدی. (رحمت الله علیه)

احمد عونی

عونی بک افندی برادر مرک منقولاتی بوراده ختام بولدی

ahmedamir@onk.comtr